

Társadalmi,
irodalmi, művészeti,
sport, gazdasági
és egyéb
Vegyes rovatokkal

SZEMLE

VEGYESTARTALMU HETILAP

MEGJELENIK
minden szerdán.

ILLUSZTRÁLT GAZDASÁGI ÉS SPORTROVATOKKAL

Előfizetési árak:
Negyedévre.. 2 ft 50
Fél évre 5 « —
Egész évre... 10 « —

Előfizetések és levelek
a «Szemle» szerkesztő-
ségi és kiadóhivatalába
BUDAPEST
Bálvány-utca 11.
küldendők.

Első évfolyam 22-ik sz.

SZERKESZTŐK:
Gróf ZICHY IMRE és Gróf KREITH BÉLA.

Budapest, 1884. május 28.

A jászberényi eset.

Alighogy az országgyűlést berekesztették és a parlamenti botrányok megszűntek, évadjukba lépnek künn a választókerületekben az izgatások és korteskedések által felingerült néptömegek botrányai. E botrányoknak mindjárt elseje, a jászberényi eset, egyike a legsajnálatosabbnak.

Jászberény városa országgyűlési képviselőjének, Apponyi Albert grófnak fogadtatására fényes előkészületeket tett, polgárai színejavából álló küldöttséggel ment elébe a vasuti állomáshoz és 4000-nyi számban kísérte őt a városba. Mindenkép kimutatta a lelkesedést, melyet a kiváló politikai vezérférfiú iránt érez. E lelkesedés felboszantotta a törpe minoritást, mely szélsőbali elemekből, de csupán e párt salakjából áll és mig Apponyi lelkes választói a vasutállomástól diadallal kísérték jelöltjüket, az alatt az emelvényt elfoglalván, Apponyit szóhoz jutni nem engedték és köveket dobáltak az ő hiveire, mig a katonaság a csőcseléket szét nem kergette.

Ilyes zavargások előfordultak már többször is. Ugron Gábor kettős kalandja és ujabban Podhorszky esete is hasonló kitörései a tömeg vad szenvedélyének. De amiben az óriási különbség nyilvánult, az a megtámadott képviselők magatartása.

Ugronék rettenetes lármát csaptak a dologból. Elpanaszolták az esetet a képviselőháznak, rendkívüli intézkedéseket követeltek és tomboló haragjuknak szabad folyást engedtek, csaknem úgy mint a tömeg. Podhorszkyék pártemberei siettek az egészből politikai tőkét csinálni pártjuk javára. Néhány ittas parasztért az ellenzékettették felelőssé és pártlapjukban nagyképű leczkéket adtak az ellenzéki pártoknak, kik erről nem tehetnek.

A ki legmagasabban áll a tömeg felett, a ki ellen a botrány legláztóbb volt, Apponyi Albert gróf nem így viselkedett. Méltósága nem engedte hogy beszámolót tartson oly helyen, hol ilyenek történtek és nyugalmasan mondta, hogy elvárja a város értelmes polgáraitól, mikép választása által az iménti botrányt egy törpe minoritás kihágásának fogja konstatálni, melyben az értelmes választó polgárságnak része nincs. Ép az ellenkezőjét mondta annak, amit Ugron és társai mondtak, a kik szerint Czegléd város becsülete lett beszennyezve, amért őket meghallgatni nem akarták.

Ellentétben a «Nemzet» eljárásával, mely az ellenzékettette a Podhorszky elleni zavargásért felelőssé, Apponyi

kimondta, hogy meg van győződve arról, hogy a botrány nem is valamely politikai párt cselekedése, mert nincsen olyan politikai párt, mely a szólásszabadságot ne tisztelné és a vélemény szabad kinyilvánításának ellensége lenne. Épen azért mert így van meggyőződve, egy kérelmet intéz a polgársághoz. Tudomása van róla, hogy az országos függetlenségi párt több vezérférfia közelebb Jászberénybe jön, hogy itt beszédeket tartva, pártjok elveinek híveket szerezzenek. Felhívja Jászberény polgárságát, hogy ez alkalommal tiszteljék a szólásszabadságot és ne akadályozzák meg az érkező politikai férfiakat véleményüknek nyilvánításában.

Ily loyaltást ellenfelei irányában, ép a minősíthetetlen sértés közvetlen benyomása alatt, alig birt volna más tanusítani. Apponyi ezzel megmutatta, hogy ép oly magasan áll ellenfelei fölött higgadtságban, férfias méltóságban, mint észben és akaraterőben. A fáklós zene, melylyel őt Jászberény polgársága megtisztelte, a tartott lelkes beszédek hü kifejezői voltak a közhangulatnak, mely felháborodásával elégtételt szolgáltatott a kiváló államférfiúnak, ki különben megszokhatta, hogy ellene oly fegyverekkel küzdjenek, minőkhöz ő nem nyulhat.

A pártok.

Junius közepén legszebb jogát fogja gyakorolni Magyarország választó közönsége. Követválasztás lesz, mely alatt a különböző pártok megmérkőznek egymással. Lapunk már irányánál fogva sem foglalhat határozott állást az egyik vagy másik párt mellett, mert ez ellen esetleg tiltakozhatnék az államügyészség is; de erre nincs is szükség, mert a *Szemle* feladata nem a befolyásoltatás, hanem a tájékoztatás. Mi nem akarjuk nézeteinket az olvasóra októrajálni. A *Szemle* közönsége eléggé intelligens arra, hogy önálló nézeteiket alkosson magának, ha tájékoztatást nyer az uralkodó eszmékről és áramlatokról, ha értesítjük az eseményekről. És e tájékoztatás és értesítés célja a *Szemlének*. E feladat teszi kötelességünké, hogy a közeledő választások előtt tárgyilagosan ösmer-tessük a czélt, melyre az egyes pártok törekednek és a mely czél elérésére felhívják a választó polgárok támogatását.

Az 1881/84-iki országgyűlésen másodizben történt, hogy a házban négy párt foglalt helyet. 1872-ig létezett a kormánypárton kívül az ugynevezett balközép és a szélsőbaloldal. Ez utóbbi, frakciókból állott ugyan, mert csoportok szerint függetlenségiék és 48-asoknak nevezték magukat, de mégis egy pártot képeztek, épugy a hogy egy párt a mai mérsékelt ellenzék, melyben megférnek egymás mellett szabadelvűek és konzervatívek, agráriusok

és a szabad forgalom hívei. 1872-ben alakult meg a középpárt. *Ghyczy* Kálmán és barátai kiléptek a balközépből és közeledtek a kormánypárthoz, mely kilépésnek csakhamar az a gyakorlati eredménye volt, hogy *Ghyczy* mint pénzügyminiszter a kabinetbe lépett és a középpárt részint beolvadt a kormánypártba, részint visszatért a balközéphez. Ekkor ismét csak három párt volt a házban s a balközép és a Deákpárt fuziója után is csak három párt volt, t. i. a szabadelvű, a *Sennyey* vezérlete alatt kicsi, de igen tekintélyes konzervatív párt és a szélső baloldal. Az elmúlt országgyűlés alatt alakult még egy párt, úgy, hogy az országgyűlésben képviselt szabadelvű, mérsékelt ellenzéki és függetlenségi párthoz még egy negyedik, az antiszemita-párt csatlakozott.

Ezek után lássuk, mit hirdet ez a négy párt?

A *szabadelvű-párt* elvei a régiéek. Főn kívánja tartani a status-quot Ausztriával. Nem akar önálló vámterületet, független nemzeti bankot, önálló nemzeti hadsereget, szóval tökéletesen megvan elégedve a mai állapotokkal. Programja egészen megegyezik azzal, melyet a fuzió alkalmával felállított és mely abban kulminál, hogy az ország pénzügyeit rendezni fogja. Hivatkozik is arra, hogy ez már sikerült és ha ellenezik más oldalról is, hogy az ország hitele ma nagyobb, mint volt, viszont nem hallgatják el, hogy ez csak az ország páratlan áldozatkészsége folytán vált lehetségessé. A mai kormányzati rendszer mellett még nem tekinthető végesnek az áldozatkészség és azok kik a szabadelvű pártra adják szavazataikat, jól tudják, hogy ezzel egyszersmind új adókat és egyéb terheket szavaznak meg.

A *mérsékelt ellenzék* első sorban a korrupció ellen harcol. A párt egy része határozottan az önálló vámterület híveihez csatlakozott és egyedül a vámsorompók felállításától várja az ország gazdasági fellendülését. Kíván jobb és gyorsabb igazságszolgáltatást, tiltakozott minden újabb adó-teher ellen és az ország pénzeivel jobb gazdálkodás, illetőleg a legnagyobb mérvű takarékoság képezi programjának sarkkövét. E párt jól szervezkedett a választásokra — és alighanem utolsó küzdelme lesz a szabadelvű párt ellen. Mert vagy győz és akkor ez magától érthető, vagy ismét kisebbségben marad és ez esetben igen valószínű, hogy az országgyűlés megnyitása után új pártalakításokhoz lesz szerencsénk.

A *függetlenségi párt* az elmúlt országgyűlésen igen sok elemre oszlott. Egy része még mindig ragaszkodik azokhoz az elvekhez, melyek alatt 67-ben megalakult a párt. Van aztán egy mérsékelt függetlenségi töredék, mely kívánja ugyan az önálló hadsereget, de ha kivihetetlen, megelégszik azzal, hogy a katonai szükségletek itthon szereztesse be; kíván magyar udvartást, de szívesen vár erre, míg a budai királyi várak kiépül és egyedül az önálló vámterülethez ragaszkodik még föltétlenül, és ezzel szemben aztán megteszi azt a koncessziót, hogy bemegegy a delegációkba.

Végre szervezkedett az *antiszemita-párt* is, és több helyen léptetett föl jelöltet. Aligha csalódunk, ha felteszszük, hogy más elnevezés alatt nagyobb sikereket érhetne el e párt. Az antiszemitizmus ugyanis nem vallás hanem, társadalmi kérdésekből származott. Nem a vallás, hanem a tőke ellen harcol e párt, de eléggé inpraktikus volt az irány megválasztásában és ez talán azt fogja eredményezni, hogy a párt kisebb számban fog megjelenni, mint remélték.

Politikai hírek.

Hazánk. A *Tisza-kormány* alatt már megszokott száraz irályu trónbeszéddel rekesztette be a király az országgyűlést. Dióhéjba szoritva elősorolta a trónbeszéd az 1881/84-iki országgyűlés alkotásait és a keretbe úgy látszik már nem fértek be azoknak az újabb terheknek felemlítése, melyek az országra nehezedtek az elmúlt országgyűlés alatt. Legkiválóbb része volt a trónbeszédnek, melyben a király megemlékszik az ország ezredéves alkotmányáról. A mai reakzionárius korszakban méltán keltett feltűnést az alkotmányosság hirdetése a trón lépésőiről és nem csodáljuk, hogy e passzus felköltötte osztrák szomszédaink irigységét, kik jelenleg a kis ostromállapot alatt feszengnek. — Az országgyűlés ünnepélyes berekesztése után ismét a választók tetszésére van bízva a legközelebbi országgyűlés alakulása és a kormány maradása vagy bukása. Minden három évben csak egyszer van módja a legközelebbi országgyűlés alakulása és a kormány maradása vagy bukása iránt határozni. Minden három évben csak egyszer van szava az adófizető polgárnak, azért tehát jól fontolja meg mire és kire szavaz. Különben alkotmányos életünkben még nem volt arra eset, hogy a választások megbuktatták volna a kormányt.

Ausztria. Az osztrák birodalmi gyűlés már megválasztotta a delegáció tagjait. Az eredmény előre látható volt. A német-szabadelvű párt a múlt évben már csak 21 szavazattal rendelkezett a delegációban, jelenleg a szám leolvadt 16-ra és a németek helyét csehek és morvák foglalják el. Érdekes *teleplezést* közölnek a tengerészeti miniszteriumról. Egy közös hadseregbeli tiszt oly torpedot talált fel, melylyel az ellenséges hajókat a saját hajó minden veszélyeztetése nélkül légből lehet röpiteni. A feltaláló kísérletekre elköltött mintegy 7000 frtot és miután alaposan meggyőződött találmánya gyakorlatias voltáról, felajánlotta azt a tengerészeti kormánynak 12.000 frtéért. Az ajánlat *nem fogadtatott el* és a feltaláló egy szomszéd államnak ajánlotta fel, mely adott érte 100.000 frtot. Igen valószínű, hogy ma már az osztrák tengerészeti miniszterium is hajlandó volna megadni a 12.000 forintot.

Németország. Ugy látszik, hogy Poroszország alkudozásai a kuriával ismét hajótörést szenvedtek. Ezek az alkudozások nem is fognak addig eredményre vezetni, míg *Bismarck* herczeg makacsságát valamely közbejövő esemény alaposan meg nem törli, Hiába vár *Bismarck* a kuriától annyi engedékenységet, mint a mennyi merevséget tanusít a maga részéről. A mi jog az jog és azt a vakanczellárnak sem fog sikerülni kijátszani. — A szövetségtanács már elfogadta a *dynamit-törvényt* és a segélypénztári törvényhez a novellát is, a birodalmi gyűlés szövegezésében. — A *baleset elleni biztosítás* törvényének elfogadása bizonyosnak vehető.

Franciaország. *Ferry* kormányelnököt nagyon elbizakodottá tette az a békeszerződés, melyet Franciaország Khinával kötött, mert elég bátor napirendre tüzetni az alkotmány-reviziót. Ezt az alkotmány-reviziót *Gambetta* is hangoztatta nem egyszer, de azért, mikor kormányon volt, nem merte felvetni ezt a kérdést. Mindig csak eszközül használta kortes-czélokra és arra, hogy azzal örökös sakkban tartsa *Grévyt* és a különböző kormányokat. Igaz, hogy eddig *Ferryt* kísérte a legtöbb szerencse a köztársaság kormányai közt, de az alkotmány-revizió kérdése oly kő, melybe, ha bele ütődik véressé válhatik a feje. A kamarában az alkotmány átvizsgálásáról szóló törvényjavaslat indokolását *Ferry* miniszterelnök

olvasta föl. Az indokolásban a kormány szükségesnek nyilvánítja, hogy az átvizsgálás csak a kijelölt pontokra szorítkozzék. Az indokolást a többség tetszéssel fogadta, de a szélsőbalon több ízben gunyos nevetéssel szakították meg a fölolvast. — A *tonkingi* ügyben, mint írják, azért lett engedékeny a khinai kormány, mert arról értesült, hogy Franciaország a szárazföldi invázióval egyszerre a *tengeren is támadni készült*.

Angolország. Most már kétségtelen, hogy Angolország egyedül nem képes boldogulni Egyiptomban. Már előbb keringtek olyféle hírek, mintha Anglia korporációra szólította volna fel Törökországot és midőn ez iránt a képviselőházban interpelláció intéztetett a kormányhoz *Fitzmaurice* kijelenté, hogy ez irányban *nem adhat* felvilágosítást. Azóta a korporáció híre még határozottabb alakban lépett fel, sőt egy lap már közli az Angol- és Törökország közti megállapodás lényegesebb, következő pontjait:

«A szultán 10,000—12,000 embert fog koncentrálni a Vörös tenger arabiai kikötőiben; a csapatok azután megállapított időben, Anglia hallgatag beleegyezésével át fognak kelni és Szudánban partra szállani. Khartum fölszabadítása, Szudán és Egyiptom pacifikálása után a török csapatok visszatérnek hazájukba. Anglia is kötelezi magát, hogy azután rövid idő múlva ki fogja üríteni Egyiptomot.»

A konferenciára vonatkozólag a legújabb távirat a következőket jelenti:

«A francia, angol és osztrák-magyar külügyi hivatalok elfogadták már az olasz konferencia-javaslatokat általánosan kötelező szabályok megállapítására. Az osztrák-magyar külügyi kormány kikötötte, hogy előbb meg fogja hallgatni a monarchia mindkét felének illetékes köreit. A középállamok közül Spanyolország, Portugália, Svájc, Belgium, Dánia, Svéd- és Norvégország már megadta beleegyezését s már Oroszország is kilátásba helyezte a magáét. Németország úgy nyilatkozott, hogy a szakközegék eddig adott felvilágosításai szerint a törvényhozás és igazságszolgáltatás ügye Németországban és más országokban ily nemzetközi megegyezésre nem mutatja elérkezettnek az időt. A kérdést különben tovább tárgyalják.»

Törökország. Nevezetes két halottja volt Törökországnak egymásután, mióta lapunk utolsó száma megjelent. Az egyik *Midhat* pasa, az ifju Törökország leglelkesebb képviselője, ki szabadelvű és mély belátású államférfiu volt és kitől egész Európa várta Törökország regenerálását. Azonban csakhamar áldozatul esett a portánál divó intriguáknak és száműzetésben halt meg, hová azért került, mert állítólag bünrészes volt *Abdul-Aziz* szultán meggyilkoltatásában. Ugyancsak száműzetésben halt meg *Damad* pasa, ki hasonló vád miatt ette a száműzetés kenyerét. *Damad* volt *Midhat* pasa legelkeseredettebb ellenfele és a sors nem engedte, hogy hosszabb életű legyen Törökország legbékésebb honfiánál, kit főleg ő buktatott meg.

Románia. A kolozsvári egyetemi ifjuság egy kis tüntetést rendezett az erdélyi dákorománok ellen és ez okot szolgáltatott arra, hogy Bukarestben, egy, állítólag csőcselékből álló tömeg, megtámadja az osztrák-magyar követség palotáját. Baj nem esett, mert a követ ép akkor nem is volt otthon és diplomáciai uton már megkaptuk az elégtételt. Igaz, hogy monarchiánk jó viszonyban van Romániával, de azért nem lenne felesleges félreérthetetlenül megmagyarázni a románoknak, hogy Erdély soha sem fog Romániához tartozni, a mint annak idejében felvilágosították Szerbiát, hogy Zimony nem szerb, hanem magyar város.

Szerbia. A király trónbeszéddel nyitotta meg az új skuptinát, melyben a kormány nagy többséggel rendel-

kezik. A trónbeszéd igen jó benyomást gyakorolt nálunk is, mert leplezetlenül fejezi ki örömét a köztünk és Szerbia közt fönálló barátság fölött.

SZÉPIRODALOM.

A p a i ö r ö k s é g.

— Elbeszélés. —

(1. folytatás.)

IRTA: REVICZKY GYULA.

Ez első est emlékére most is, hat év multán, bizonyos borzongás futott végig Tibor idegein s a mint a multak árnyai áthuzódtak lelkén, gyorsan behunyta a szemeit, mintha valami igen rút jelenségtől akart volna menekedni. Apja halála, mint czikázó villám, fényt lövelt sugártalan életére; megvilágította multját, melyet most együtt látott egész sivárságában. Rövid foglalata im ez:

Kis- és nagyvámosi Fejérházy Béla előkelő és vagyonos családból származott s ehhez képest nevelték is. Keveset tanult, de annál többet lovagolt, vadászott, tánczolt, udvarolt és kocsikázott. Hivatalt nem viselt, közügyekkel nem törődött. Harmincz éves korában megnősült s ettől fogva még rangosabban élt. Szerette nejét, de még jobban az élet örömeit s mikor négy év múlva özvegy lett, már erősen kopaszodott. De nem azért volt még vagyona, jó hangzású neve és szép deli alakja, hogy most már visszavonuljon a világtól s gazdálkodjék vagy más hasznos dolgot miveljen. Kis fiát a rokonokra bizta, parókát vett s vigadott a vigadókkal. Megfordult mindenütt, a hol költeni és feltűnni lehetett s észre se vette, hogy birtokai már mind tul vannak terhelve, még az az ötszáz hold is, melyet boldogult neje végrendeletileg Tibornak hagyományozott. Odáig jutott, hogy már a hitelből is kezdett kifogyni; de azért csak folytatta a régi nagyzó életet. Volt még néhány régi pere mágnás családokkal. Ha ezeket megnyeri, — a mi pedig bizonyos — megint fényesen fog ragyogni ősi czimere. De a perek csak huzódtak, a hitel pedig fogyott. Ily állapotban ismerkedett meg Trencsén-Tepliczben egy polgári származású szegény ügyvéd csinos kövér leányával, Harcsa Vil-mával, és annyira belebolondult, hogy még a télen hűséget esküdött neki a pap előtt. A nászutra s a mézes hetek költségeire nagy nehezen még össze tudott kaparni pár ezer forintot, ami azonban az ő szokott életmódjához mérve oly kevés volt, hogy a fiatal házaspár már két hét múlva visszatért Olaszországból s egyelőre Budapest egy előkelő fogadjában béreit lakást, az első hónapban készpénzen, a másodikban már hitelben s mikor ez is elfogyott, az arany- és ezüstneműek, az ékszerek és finom ruhák, sőt utoljára a drága tajtpipák is egymásután vándoroltak a pénzelőlegező intézetekbe. Kis- és nagyvámosi Fejérházy Béla nejével kénytelen volt egy olcsó és közönséges hónapos szobában meghuzódni a kerepesi-uton egy Vandrák nevű cseh szabónál. És ebben az állapotban — talán Sármezey is kérte a pénzét — jutott eszébe Fejérházynak, hogy Tibort végre magához vegye, azt hozván fel, hogy most már van anyja, a ki gondját viselje.

Fejérházy Béla annyira bizott a drágagyöngyben, hogy őt küldte a vasuthoz is Tibor átvételére. Nem lehetne azt a fiut jobb kezekre bizni; aztán hadd ismerkedjenek addig, míg a városba érnek. Tibor, a ki eddig csupa jó, talán nagyon is szelid és elnéző emberek közt volt, azt

hitte, hogy az egész világ ilyenekből áll és sokáig tanulta ki mostoháját. Kerülte ugyan az alkalmat, hogy megszólítsa s nem nevezte volna anyjának a világot se, de inkább féltékenységből, mint idegenkedésből. Ha egyedül voltak a szobában s Tibor az utcán valami furcsát látott, így kiáltott fel:

— Jaj, ha *valaki* most kinézne, be jót nevetne!

De ha úgy gyertyagyújtás előtt a homályban együtt ültek a diványon, Tibor sokszor odasimult mostohájához s hízelve sugta neki, hogy szereti. Ha apja ezt meghallotta, rendesen ezt szokta volt mondani:

— Nem megmondtam-e, hogy drágagyöngy! De jó fiú ám Tibor is. Van benne szív és jellem; lesz belőle valami.

Eme jó vélekedés daczára sem iratta be Tibort a gimnáziumba. Pedig itt volt a november s a fiúnak már a negyedikbe kellett volna járnia. Ennek sok tekintetben persze kedvére volt ez a szabadság, de a mód, melyen élvezte, sehogy se tetszett neki.

Mindig apja adta tudtára, mikor és mennyi időre menjen sétálni, néha azt is megszabta, hogy hova. Vasárnap reggel elküldte a templomba; magával csak ritkán vitte valahová. Az ócska butorú hónapos szobában Fejérházyék természetesen nem fogadtak látogatókat, nekik maguknak is csak utcai ismerőseik voltak a jobb időkből, a kikkel egyik saroktól a másikig szokás menni. Az egyetlen vendég, a ki néha megfordult a kerepesi-uti szobában, egy sűrű szakállu, rövidre nyírott haju ügyvéd volt. Ez vitte Fejérházy pereit s eljárógatott egy sakk-pártira, de többnyire oly szerencsétlenül választotta idejét, hogy csak Fejérházyt találta honn. Egy este azonban nem sakkozni jött az ügyvéd, hanem egész nyaláb periratot hozott magával és azok felett vitatkozott Fejérházy Bélával. Néha beleszólt Vilma is s ilyenkor férje mindig megjegyezte:

— Valóságos ügyvéd! kitünő prókátor vezett el benne!

Az nap sonka, tea, pecsenye, bor s más mindenféle volt vacsorára s a tanácskozás, melyből Tibor csak annyit vehetett ki, hogy itt valami csere-beréről van szó, meg egy szalmakalapgyárosról, a ki holnapután fog megérkezni, elhúzódott késő estig.

Másnap a rendesnél korábban keltették föl Tibort és Fejérházyt pakkolni kezdett. Nem sok pakkolni való volt; hamar végezte. A holmit aztán átvitette egy elsőrangú fogadóba, a melynek első emeletén két szép nagy szobában nemsokára elhelyezkedett az egész Fejérházy család. Az ügyvéd is megint eljött az irásokkal s újra folyt a tanácskozás kevés megszakítással estig. Másnap megjelent három idegen, a kikkel Fejérházyék és az ügyvéd a másik szobába vonultak és hol nagyon lármás, hol csaknem suttogó hosszas eszmecsere után megint eltávoztak. Fejérházyék mosolyogva és udvariassággal kísérték az ajtóig.

Fejérházy visszatérve a szobába, így szólt a fiához:

— No Tibor, holnap beiratlak az iskolába, azután megint kosztba adlak, mert néhány nap múlva két hónapra elutazunk a nyitrai atyafiakhoz.

Tibor még az nap nem győzte bámulni a sok összevásárolt holmit. Ő is kapott egy aranyórát és öt forintot azzal a figyelmeztetéssel atyjától, hogy eltartson addig, a mig visszajönnek. Másnap Tibor áthurczolkodott új koszt-helyére, egy szegény özvegy hivatalnoknéhoz, a ki maga is vendéglőből élt és vagy öt kosztos gyereket tartott. A gimnáziumba azonban már nem akarták fölvenni. Pedig Fejérházy orvosi bizonyítványt is hozott, hogy Tibor nehéz beteg volt. Hiába, elkésett!

Tibor panaszkodott, hogy most egy évet veszít, de atyja megnyugtatta, ne féljen, majd elmennek még a főigazgatóhoz. Az orvosi bizonyítvány, a főigazgatónál tett vizit és Tibor mult évi jó bizonyítványa aztán csakugyan kieszközöltek annyit, hogy az első félévre próbaképpen fölvevették magántanulónak. Ha meg nem bukik a második félévben lehet rendes tanuló is. Ily körülmények közt Fejérházy kénytelen volt Tibort privátára is beíratni. Mielőtt elutazott, még egyszer tréfálkozva figyelmeztette fiát, hogy jól tanuljon ám, mert különben inasnak adja. Azután megcsókoltatta vele a maga és a neje kezét és az özvegy hivatalnokné gondjára bízta.

Mintha visszatértek volna az arany szabadság napjai, Tibor megint kedvére csaponghatott, kószálhatott. Még pénze is volt. Öt forint hallatlan összeg, ha meggondolja, hogy eddig egyszerre so'se volt több pénze egy forintnál. Az özvegy hivatalnokné kosztosai közt volt két nagyobb diák is. Ezek már korezmába jártak s egyszer Tibort is elcsábították. Attól kezdve gyakrabban tért be úgy, hogy mikor szülei tavasz felé visszatértek, az öt forintnak régen se hire, se pora volt, a miért atyja pazarlónak, bitangnak czimezte s erősen megfogadta, hogy soha többé nem ad neki egy fityinget se. Szerencséje volt, hogy a gimnáziumban az első félévben jól vizsgázott. A bizonyítvány láttára némileg lecsillapította apja haragját s talán egészen is megbékült volna, ha a mostoha újból elő nem hozza az öt forintot.

Tibort titokban annál jobban bosszantotta ez, mert látta, hogy szülei ugyancsak költekeznek. Bezzeg nem úgy élnek most, mint a kerepesi-uti kis szobában. Kényelmes lakást béreltek, szép butorokat vettek, drága szakácsnét fogadtak, esténként pedig a legelőbbkelő vendéglőkbe jártak. Így tartott ez nyárig. Ekkor megint észrevette Tibor, hogy mostohájának pompás gyémánt fülbevalói, borostyánkő garnitúrája, drága gyűrűi, smaragd melltüje, apjának sulyos aranyórája és láncza, egymásután kezdenek eltűnedezni. Minduntalan megjelentek a házban holmi idegen arcok, nagy bosszuságot okozva atyjának, a ki többnyire kiabálva vált meg tőlük.

Már a gazdag téli bunda is eltűnt a fogasról. Ebéd után volt. Fejérházy Béla a pamlagon hevert s magához intette Tibort.

— Hadd lám az órát, jó-e még?

Tibor bús előérzettel nyújtotta oda rokokó aranyóráját. Apja felnyitogatta födeleit, megnézte mutatóit, kerekeit s végre így szólt:

— Nagyon poros. Az órának ki kell tisztítania.

Ettől kezdve nem látta Tibor az óráját. Nehányszor ugyan megkérdezte féltéken, ki van-e már tisztítva, de mindannyiszor kitérő vagy goromba választ kapott. Egyébiránt ekkor már nagyobb szüksége lett volna Tibornak egy pár becsületes topánkára, egy tisztességes téli öltözetre, mint a rokokó aranyórára. Csámpás czipójének már a felbőre is kását kért s ruhája — az is nyári! — szintén foszladozni kezdett. Nagy diák létére mindig röstelkedve ment az iskolába s ha egyszer leült a padjába, meg se mozdult az előadás végeig. A mult télen, mikor a bársony nadrágja volt, bezzeg mutogatta magát s járt fel s alá a pódiumon!

Most saját apja is szégyelte Tibort. Legalább, mikor egyszer sétára induló szüleihez csatlakozott, apja visszatúratólag figyelmeztette, hogy ily öltözetben, ilyen csámpás czipóval (mert semmit se tudsz kimélni! az uristen se győzne ruhával!) nem vihetik magukkal. Ha akarja, menjen külön.

Azt is megérte Tibor, hogy apját az adósok börtönébe

czipelték s két hétig bujkálva látogatta mostohájával, a ki minden reggel kávét bögrében és szivarokat vitt neki. Kevéssel ezután a következő élménye volt: A vasárnapi mise után érkezett haza. A külső ajtó előtt két katonát talált, a mint lármázva a puskatussal verték az ajtót. Látván ezt Tibor, ijedten el akart sompolyogni, de az egyik katona, egy fekete bajuszu marczona legény mérgesen rárivalt, hogy hozzon a házmestertől fejszét. Majd bemennek ők, ha nem nyitják ki nekik az ajtót szép szerével.

Tibor reszketve válaszolta, hogy rögtön elhozza a fejszét; de mikor beért a kapuba, fogta magát s vesd el magad, eszeveszetten futni kezdett s a harmadik utczáig meg sem állt. Egész délelőtt barangolt s ebédre se mert hazajönni. Mikor délután végre hazavetődött, apja — a ki az ajtó mögül hallotta, mit parancsolt az egyik katona Tibornak — durván összeszidta; semmirevalónak, szivtelennek, aljasnak nevezte. Hiába mentegetődzött a remegő fiu, hogy hiszen nem hozta fel a fejszét, csak a saját bőrét iparkodott megmenteni. Fejérházy rákiáltott, mért nem kergette el a finczokat, hiszen csak egzekváló katonák voltak, a kiknek nem áll jogukban, hogy az ajtókat betörjék. Tibor nem tudta mi áll jogukban, mi nem, csak azt látta, hogy ez nap egy nyájas tekintetet se kapott atyjától. Így köszöntött be az ujév. Fejérházyék nagy lakása meglehetősen üresen állt; a szekrényekből, miután egy ideig le voltak pecsételve, eltűnt a sok finom ruha és fehérnemű; a drága szakácsné felmondott s kezdődött megint a gulyás-szezon.

Fejérházy Vilma mindezeket nem jó szemmel nézte. Sokszor czélzásokat tett férje előtt, hogy kár volt így elpazarolni nyolcz ezer forintot néhány hónap alatt. Ő ugyan nem sokat élvezett belőle. Az a néhány rongy! (Selyemruháit értette.) No bizony!

Fejérházy Béla vigasztalta nejét, hogy van még ott, a honnan az a nyolczezer forint került. Hány elintézetlen pere, függőben levő egyezsége van még! A Bereghy-egyezség (pedig az több ám 8000 forintnál!) tavaszig biztos. Csak nem kell mindjárt elcsüggedni.

Fejérházy Vilmát azonban, ugy látszik, nem nyugtatta meg a kilátásban levő Bereghy-egyezség, mert olyasmit morgott a fogai közt, hogy sült galamb nem repül senkinek a szájába; azt nem lehet a kanapén fekve bevarni.

Ezt már a drágagyöngytől se türhette Fejérházy Béla. Dühösen felugrott a kanapéról, a hol szokása szerint heverészett és mert nagyon vérmes, hirtelen haragu ember volt, torka szakadtából kiabált:

— Még te akarsz nekem leczkéket adni! Te koldus, kit ugy szedtem föl irgalomból, te... te...

— Ne vettél volna el! Legalább most nem kellene koplalnom.

Fejérházy csibukja tiz felé törve hevert a szobában szerte-szét; a szárát dühtől vérvörösen ütésre emelte.

— Te bestia! Kiruglak a házamból. Menj vissza a piszokba, a honnan fölszedtelek.

— No csak üss meg! Nagy virtus is az. Hát visszamegyek! Ott legalább senki se bánik velem ugy, mint a lába kapczájával.

És a drágagyöngy levágta magát az ágyra és nagy lármával, fuldoklás közt el kezdett zokogni. Fejérházy Béla még néhány tárgyat a földhöz vágott, azután fogta kalapját, botját és eltávozott, oly erővel csapva be maga után az ajtót, hogy valamennyi szobának az ablaka megrendült belé.

Csak késő éjjel tért haza; reggel azonban Tibor már kibékülve találta nejével. Fájdalom, az ily szczenák ettől

kezdve sokszor ismétlődtek Fejérházyéknál. Hol az asszony volt a kezdő, hol a férfi. Az előbbi rendesen felhányta a nyomort, melyben most fetrengni kénytelen; inkább ment volna férjhez valami mészárosához, most jobb világot élne. Volt is erre aztán olyan vihar, hogy Fejérházy Béla rendesen eltörött egy pipát (néha szárasztul) s aztán dühösen kirohant és nem mutatkozott egész nap. Viszont, ha Béla volt a támadó, hol egy katonatiszt, hol a rövidre nyirt hajju, tömött szakállu ügyvéd, hol egy harmadik férfi volt férj és feleség közt az Erisz almája, csak hogy ily esetekben Vilma, a drágagyöngy, mindig le tudta csillapítani férje haragját. Szelid volt és hizelgő, gyöngéden megsimogatta Bélája simára borotvált arcját s a vége az lett, hogy a gyöngéd pár összeszókolódzott és vacsorára a szemközt levő mészárosától egy fonttal több hust hozatott hitelbe.

Farsang elején, egy új családi vihar után (a nő volt a támadó) Fejérházy Béla fölszedelőzködött és felutazott Bécsbe. Induláskor azt mondta, hogy ne is várják, mig azt az ügyet nem hozza rendbe. Az ellenfél már évek óta ajánlja az egyezséget, de ő nem adja a jussát egy tál lencséért. Hanem méltányos, tisztességes egyezséget kötni mindig hajlandó. A mig nem küldhet pénzt, addig nem is fog irni. De nem sok idő fog addig eltelni. Arra ő mérget vesz.

Néminemű pénzt hagyott ugyan a házban Fejérházy de nem többet, mint a mennyi két hét alatt egy krajczárig elfogyott. És a várva-várt bécsi levél még mindig nem jött; pedig a tejes asszony már harmadszor felküldte a számlát s a mészáros Fejérházynénak, ha a kapun kilépni látja, már nem is köszön. A fa is elfogyott, a mi ebben a veszett hideg időben egyáltalán nem tréfa-dolog, valamint az se, hogy a drágagyöngy rettentő módon unatkozik olyannyira, hogy már az is szórakoztatja, ha az ablakhoz mehet s az átellenben lakó tiszték mosolygó arcjátékát nézheti. Tibor iránt elnézőbb volt mint rendesen, számításból-e vagy pedig egyszerűen közönyből, azért, mert nem törődik vele, nem ide tartozik. Elég az hozzá, Tibor szabadon járt-kelt, gyakran este is elmaradt egyik-másik barátjánál a nélkül, hogy mostohája ezért szólt volna neki.

De még jobb időkire is volt Tibor viradandó. Fejérházyék anyagi apálya után újra dagály következett, a mi nek heroldja volt egy pénzes levél s egy gyönyörű pirosságu vesztfáli sonka Sachertől. A levélben dicsekedve hangoztatta: Fejérházy megmondta ő, hogy nem jön vissza üres kezekkel. Hanem a dolog még nincs teljesen nyélbe ütve s még legalább 8—10 napig Bécsben kell maradnia. A mint hogy ugy is lett. Hanem azalatt is jöttek a postán mindenféle csemegék, ruhadarabok, pipereczikkek egyre-másra. Tibor is kapott egy szép öltözetet, (most már megint bátran feszithetett az utcán!) keztyüt, botot, nyakravalókat s más apróságokat.

Az apostolok nem várták ugy a szent lélek leszállását, mint Tibor és mostohája (legalább ugy tette) Fejérházy Béla megérkezését. Háromszor már hiába mentek ki eléje a vasutra, pedig mindannyiszor azt irta, hogy okvetetlenül jön. Negyedszerre aztán csakugyan megérkezett tömérdek málhával, kofferekkel, kalap tokokkal s az isten tudná megmondani, mi mindenféle más podgyászszal. Jóllehet már közel járt az ötvenhez, kitünő színben volt. Ujdonatuj parókája mesterien volt megfésülve, deresedő bajusza koromfeketére volt kifenne és huszárosan kipödörve, s oly daliásan lépegetett, hogy a ki nem tudta, mennyi köze van fiatalságához a művészetnek s a ki nem hallotta őt este keservesen panaszkodni az arany-

érről, azt gondolta volna, hogy alig van több harmincz évesnél.

A viszontlátás öröme őszinte és hosszas volt. Az éhes gólyafiak nem örülhetnek jobban, mikor az öreg gólya jön kigyókkal, békákkal megterhelten, mint Tibor és a drágagyöngy örültek Fejérházy Béla megérkezésének. Neje apróra kikérdezte, hogy és mint történt az egyezés s Fejérváry aztán elmesélte, hogyan vette rá a Bécsben lakó öreg Bereghy grófot, ne huzza-halassza tovább azt az örökösödési pert, melyet ugyanis okvetlenül a Fejérházyak fognak megnyerni. Hiába veri magát annyi tömérdek költségbe; mert az ő jussuk olyan világos mint a nap.

Egy szóval, a vége az lett, hogy nagy tanácskozást tartottak az ügyvédekkel s Bereghy gróf a tárkonyipusztáról lemondott Fejérházy javára. Ez azonban, minthogy a gazdálkodásban mindig malőrje volt s minden birtoka csakis ezért került uzsorások kezébe, a pusztát elcserélte egy szép két emeletes házzal a Bécs melletti Währingben és a házat eladta harminczezer forintért. Ez volt az oka, hogy oly sokáig maradt fenn Bécsben. De most aztán együtt mennek oda föl ketten. Van ottan magyar annyi mint a szemét s maga is nagyon sok előkelő családdal ismerkedett meg.

Vilma ugy hallgatta férje szavait, mint a kinyilatkoztatást. So'se tetszett neki ily daliás, hódító és okos férfinak. Talán az első eset, hogy teljesen meg volt vele elégedve. (A szemközt levő tiszti szobák redőnyei e naptól kezdve le voltak bocsátva.) Hát még, mikor otthon kezdetét vette a kipakkolás. Mennyi figyelem, mennyi gyöngédség a férj részéről! Volt ott minden, a mit egy drágagyöngy csak kívánhat: ruha, ékszer, csecsebecse, nyalánkságok. Tibor is kikapta a maga részét. Tanulótársain ettől kezdve bizonyos fölényt gyakorolt, mely még növekedett, mikor megtudták, hogy az egész nagy lakásban ő maga fog lakni.

(Folyt. köv.)

A dalszínház belseje.

Büszkén, a nagy stíl előkelő arányaival, diszesen emelkedik föl a sugáruton az opera új épülete. Ybl Miklós e kiváló művész érdemeit a legszebben hirdeti. Kívül a falak már régóta ékességükben pompáznak. Az oszlopok, erkélyek, loggiák, párkány, mindmegannyi diszes renaissance-részletek. A plasztikai dísz a képirás-alakok és allegoriák egész sora képviseli s a magyar szobrászok tehetségéről tanuskodik.

Mindezt a sugáruti sétálók naponta szemügyre vehetik. De az épület belseje? Ide csak kevesen, csupán a «választottak» juthatnak be. Hadd tegyek az olvasóval egy kis sétát ez ékes csarnokokban.

A sok kőműves, díszítő, asztalos, aranyozó, még serényen dolgozik; noha majdnem minden készen van már. A fölszerelés is gyorsan halad előre; s így Ybl Miklós beválthatja a királynak adott szavát, hogy ez év szeptember hava végén a muzsa-templom megnyitható lesz. A technika legújabb vívmányait mind értékesítette az épület tervezője. A színpad vízerőműtani gépezete ép oly egyszerű, mint célirányos, s a sülyesztő és a zsinór-padlás, melynek vasszerkezetét a Schlick-féle gyár készíté, közbiztonság szempontjából jóformán páratlan a modern színházakéi közt.

Az épület összes költsége három millió forintra rug, tehát felényivel kevesebbe kerül a sugáruti dalszínház,

mint a bécsi opera, mely hét milliót nyelt el s mégis oly kevéssé nyerte meg a közönség s a kritika tetszését, hogy a tervező művészek: Siccardsburg és van der Null, kétségbeesésükben a nagy csalódás miatt, öngyilkosok lőnek.

Legnagyobb hibája a bécsi épületnek tudvalevőleg az, hogy főhomlokzata nagyon alacsony, nyomottnak, alá-sülyedtnak tetszik. Az arkádok, oszlopok fölfelé való törekvése teljesen hiányzik, s ez által az épület derült hatása, nyílt tekintete, mely dalszínháznál elengedhetetlen, jóformán egészen elenyészik. Mennyivel szerencsésebb Ybl Miklós műve! Itt a homlokzat könnyed, barátságos, hivogató. Igaz, hogy a «valódi anyag» kevesebb; több a mészkő, mint a márvány s több a téglaburkolat, mint a mészkő; de a belső díszítés, különösen a plasztikai és festészeti ékesség semmivel sem áll hátrább.

A főbejáratnál mindjárt a *nagy lépcsőház* rendkívül diszes. Menyezetét *Thán Mór* falfestményei borítják. Ezek a «zene diadalá»-t ábrázolják allegorikai csoportokban. A különféle zeneszereket tartó geniusok szeretetreméltó csapatja fogadja a nézőt. Középuitt egy kis jelvényes csoport amoretteket tüntet föl. Az egyik páván lebeg s kezében csigát tart; egy másik villával kezében a háromfejű czerberust tartja; a harmadik az olympusi villámmal sas hátán áll, s a negyedik delfinen ül szigonynyal a kezében.

Egy terjedelmesebb kompozíció a költészetet s dicsőséget ábrázolja; amaz szárnyas griffen ül, az utóbbi feléje lebeg s koszorut nyújt neki. Mozgalmas kép az, melyen Apollo megfenyíti Marsyast, s egy harmadik festmény a Pegazust ábrázolja két allegorikai alakkal. Széllről a falakon a különféle hangszereken játszó amorettek dévajkodnak, emelve és kiegészítve e csoportok hatását. — Változatosság a motívumokban, könnyedség az elrendezésben, üdeség a felfogásban és rajzbeli kifogástalanság egyaránt előnyei e képeknek. Ugyancsak *Thán Mórtól* valók az oldalfalak félkörű mezőiben ékeskedő festmények is, melyek Orpheus és Euridice történetét tüntetik föl. A lépcsőház öszhatása is igen kedvező. Az ornamentáció ragyogó, szinteljes, a nélkül, hogy tulterhelt és rikitó lenne. A hová a szem néz: mindenütt a legszebb renaissance-modoru ékitmények, szárnyas-oroszlán és virágmotívumok pompáznak.

Szintoly fényes a *fővesztibül*. Itt a menyezetet a kilencz muzsa ékíti *Székelly* Bertalan ecsete által megörökítve. Az oldalfalak mezőibe ugyane művész kisebb geniusokat, amoretteket festett. Plasztikai dísz is van e helyiségnek. Oldalvást a kerekmedaillon-mezőkbe ugyanis egy-egy hírneves hazai zenész dombormű-képmását belefestették. E relief műveket *Sefcsik* Antal mintázta. Mosonyi Mihály, a simphonikus zene jeles költője, továbbá Doppler Ferencz, az «Ilka» és annyi más opera szerzője, Hummel Nep. János, a pozsonyi születésű, régi jeles zeneköltő és Goldmarck Károly, a «Sába királynője» hírneves alkotójának arc képe ép oly hü, mint életteljes. A fiatal szobrász nehéz feladatot oldott meg, mert arcjeleket kellett mintáznia, de a rendelkezésére állott fényképek közül egy sem mutatta profilban az illető fejet.

Az első emeleti *foyer-t* két művész díszíté. A menyezetten *Bachus* üzi isteni játékát. Telített, ragyogó színek, becses alakok, üde háttér s mámoros derült hangulat: mindez alámosolyog a nézőre, változatosan s figyelmet lekötőn. Három nagy kompozíciót készített *Vastagh* György. A menyezet jobb részén négyszögű mezőben «*Bachus* neveltetése» látszik. A piros-pozsgás gyermeket

egy bájos szőke nimfa tartja ölében, míg egy másik üde szőlő-fürtöt tart feléje, melyet az elkényeztetett «kis isten» elkapni próbál. A háttérből a vén Silenus nézi az idylli jelenetet, a melynek a nyár és ős minden öröme, virága és gyömlöse nyújt ékességét. A másik oldalra «Bacchus ifjúságá»-t festé a művész. Itt a serdülő fiucska fehér kecskén nyargal. Pompás rózsá-guirland ékíti a paripát s a rajta ülőt; valamint a három pajtást is, kik a kecskét nagy-vidáman vezetik s körülölelik. A kopasz Silenus ott lustálkodik a gyepen s örömet leli tanítványa dévajkodásában. Az egész jelenet keretüül zöldelő tájkép szolgál. S a mámor heve, az érzéki öröm rajongása még fokozottabban nyilvánul a középső nagy kompozíción, mely «Bacchus diadalmeneté»-t tünteti föl. Aranynyal ékes szekéren ül az ifju Bacchus a bájos Ariadnéval. Két királyi tigris vonja a szekeret. Elöl halad Amor pajzán mosolylyal. Körülte bacchantikus alakok, amorettek, faunok egész seregével. A hegyes fülű felebakkecske Pán a kettős sipot fujja s az egész társaság föléledni látszik. Virág, a hova a szem néz. Az egész tavasz színjátékát, illatát kívánta a művész feltüntetni e képen s a siker nem is fordít neki hátat. Az oldalfalakon folytatást nyer a bacchantikus kép-ciklus. Az egyes mezőket amorettek diszítik. Összesen tizenhét ily mező van a menyezet alatt.

Lejebb *Feszty* Árpád kilencz képe látható. Különösen szép «Sapho», a szerencsétlen költő, ki vadregényes sziklás tájban, a tenger mellett áll. A hullámok tajtékkozva ostromolják a meredek magas partot. A csalódott, kétségbeesett költő fejét lehajtva, néz az örvénybe, a hová rohanni készül. A «Nimfák tánca» s a «Mulanóság» című kompozíciók is kiváló e sorozatban.

A királyi udvar számára épült helyiségekben rendkívüli fényezés lepi meg a nézőt. Itt minden márvány. A falakat pedig *Scholz* Róbert és *Kovács* Mihály ornamentekkel s amorette-alakokkal borították. Az első emeleten levő udvari szalon falaira *Keleti* Gusztáv nagy tájképeket készített; *Székelly* Bertalan pedig a négy évszakot festé friz alakjában gyermekek csoportjaival. Egy másik terem falait *Thán* Mór ékíti fal-festményekkel. A menyezet nagy képe «Páris ítéleté»-t tünteti föl, az Ida hegyén. A két kisebb kompozíció a három gráciát, s Ámort és Psychét ábrázolja; a két oldalfalon pedig jobbra a Reggel, balra az Éj allegoriája látható.

A *nézőtér* fődíszé a menyezet óriási falképe «Az Olympus», melyet *Lotz* Károly festett. Hat csoportban, melyeket körben komponált a mester, a zeneművészet egész aesthetikáját, a szépnek különféle válfajaiban tünteti föl. E mű a magyar monumentális képirásban korszakalkotó. A mély szellemet, a gondolat gazdagságát s a kompozíció bámulatos tökélyét, ez alkotást örök időkre becsessé teszi. Ugyancsak *Lotz* Károly a proscenium három allegoriáját: a táncz, a zene s a költészet alakjait festé *Jakobey* Károly társaságában. Gazdag ékítésű az udvari páholy is, mely a színpaddal szemközt van s három részből áll. Előtte négy oszlopon *Donáth* Gyula négy allegoriája áll, melyek quartettet ábrázolnak.

De ki győzné mind elősorolni, a mi e pompás épület stilszerűségét hirdeti, fényét emeli, gazdagságát öregbíti? A loggiák színes majolikái, melyeket *Marchenke* Vilmos készített, az ajtók faragványai, az arany diszítések mind a hazai műipar igaz diadalát hirdetik. *Ybl* Miklós érdeme, hogy a különféle művészeteket egy nagy, egy emlékezetes alkotás szolgálatában, oly fényes sikerrel tudta egyesíteni, hogy valamennyien ismét a zeneművészetet dicsőítsék.

Prém József.

Zola legújabb könyve.

A «Joie de vivre»-et, mely nem rég látott a párisi könypiaczon napvilágot, egy napilap közölte volt tárczánként, s most, hogy önállólag is megjelent, tizenkettőre emeli a naturalismus nagymestere köteteinek számát. Felesleges volna ezuttal Zola írói egyéniségének és esztetikai irányelveinek már annyiszor tárgyalt elemzésébe bocsátkozni, elég ha megjegyezzük, hogy rendszerét és elméletét, melyben Taine-nel vállvetve megvetette alapját a természeti behatások, a külső környezet, az öröklődés és a fizikai vérmérsék tényei jogosultságának az irodalomban; itt sem tagadja meg. De a regény ettől eltekintve is érdekes és bár e merőben külsőleges logika szereplő egyénei lételének bizonyos kényszeralapot ad, lehetetlen a rajz és jellemzés őszintesége iránt a legnagyobb csodálattal nem adózni.

Ketten állanak a regény előterében, Pauline és Lazare, s főként az előbbit az író már eleitől kezdve titkolhatlan előszeretettel vezeti be. A jóság, odaadás és életkedv képezik fővonásait. Az első ebéden, melyet Bonnevilleben, azoknál költ el, kik ezentul szülőit lesznek helyettesítendő, «Pauline, balján a macskával, jobbján a kutyával, a mint megrohanták őt, éhesen kunyorogva a falat után, el volt ragadtatva, hogy egész tányérát velök osztgathja meg.»

«De hiszen küldd el magadtól!» szólalt meg nagynénje «különben semmit sem hagynak neked.»

«Mit tesz az?» válaszolt önkéntelen, s boldogan, hogy kifosztathatja magát.

Tíz éves korában már az, a minek egész életében maradni fog. Mert egész létele nem egyéb, mint szünetlenül növekedő áldozat, mint egy zenei thema, mely előbb messziről és alig észrevehetően hallszik, aztán lassankint erősbödik és végre széles harmoniába tör ki. Ápolja gutaütött nagybátyját, kinek fájdalomkiáltásai messzire üzik tőle a háznépét. Ő az, ki unokaöccsének a válság pillanataiban szenvedését enyhítő foglalkozást nyújt; ő az, ki magát vagyonából kifosztva, őt egy műhely berendezésére segíti, mikor vérmes ábrándjai elhíttetik vele, hogy feltalálta hivatását, mely egész életét betöltteni fogja. Nagynénje, anyai önzésében kiforgatja őt fia előnyére jogos vagyoni részéből, és mégis, mikor Chateau asszony megbetegszik, Pauline mellette terem, nem törődve a méltatlan gyanúsításokkal, sem a minduntalan felujuló szemrehányásokkal, melyekkel a vak és elfogult gyűlölet gyötri, melynek áldozata. Lazare, kit szeret s kinek jegyese, másnak engedi át, hívén, hogy ezáltal boldogságát segíti elő. Oly házasságra vezeti őket, mely őt magát kétségbejti, de kielégíti jótékonyági lázát, mely szüntelen tárgyat és foglalkozást hajhász magának. Nagynénje végre meghal s ő egyedül marad nagybátyjával, kinek beteges nyöszörgései s szeszélyei csak fokozódnak a krónikussá vált szélütés kinjai alatt.

Csöndesnek, egyszerűnek, igaznak látja az életet. Nem érti unokafivére gyors és erőszakos átváltozásait, elhidegüléseit az iránt, a mi szenvedélyeinek tárgya volt. Naivul teszi fel magának a kérdést: «Vajjon csakugyan nem szerethetjük többé azt, a mit egyszer már igen nagyon szerettünk?» Lazare hirtelen kétségbeesési rohamainak, életgyűlöletének okát keresve úgy találja, hogy «unokafivérének betegnek kell lennie, mert úgy tekint az életet, mint az öregek.» Előtte az Isten — igazság és jóság, az árulás és méltatlanság felháborítja lelkét. Anyai ösztöne, mely csak ösztön, valóság nélkül, egy nagy és általános rokonszenvre hangolja minden iránt, különb-

ség, czél és utógondolat nélkül. Jól érzi magát fizikailag és erkölcsileg s ezt óhajtja másoknak is. Hasonlít egy életerős, egyenes, fiatal, ruganyos hajtáshoz. Lelkének egyenessége, vízszintesége és jellemzilárdsága hosszas küzdelmek és néma könnyek eredményei, de távol tartják őt egy modern nő nyugtalan idegességétől és vétkes henyeségétől. Emlékeztet Lukretius Venusára, ki minden létezőre életet lehel és mindent étellel termékenyít meg maga körül.

Pauline-t a «Joie de vivre» — az életkedv tartja fenn, Lazare-t pedig a halál félelme véníti el. Anyjának és unokanővérének szeretete hiába veszi körül előzékenységgel, gyöngédséggel és kényeztetéssel. A baj forrása benne van, Pauline szenvedései közepette is megőrzi jó kedélyét, ő pedig kényeztetett, becézett jóléte daczára is, folyton növekedni érzi nyugtalanító baját, mely minden óráját szerencsétlenné teszi. Pessimista víziói, egyetemes világ-öngyilkossági eszméje a földet felrobbantó lázálmával, nem rendszeres gondolkodás eredményei, hanem eszeveszett rettegés őrző rohamai. A halál félelme csiráztatja ki benne magát a halál óhajtását. Fáradt életén ez a lidércz hajszolja keresztül. Anyja szivbajban hal meg, elméje szüntelen e gondolattal foglalkozik, s a baj átöröklése gyötrelme és rettegés örvényébe dobja. Mint ideges, elkényeztetett gyermeket a legkisebb akadály felizgatja, végletekre csigázza, mindent megkísért, mindenbe belefárad, és csüggedése ép oly mélylyé lesz, mint előbb akarata volt. Zene, orvosi tanulmányok, vegytan, irodalom és pénzügy egymásután kezdik érdekelni s egymásra fordul el tőlük. Beteges büszkesége, rendkívüli türelmetlensége jellemében és akaratában is bizarr átmeneteket eszközölnek.

«És volt még egy keserűsége, írja Zola, a világ ellen. Az a rögeszme, hogy félreismerik, hogy egymásutáni fölsülései az emberek és dolgok bizonyos nemű összeesküvéséből eredtek ő ellene. . . . Minek törnie magát? A tudomány korlátolt, semmit sem tagad és semmit sem állít. Osztozott az egész nemzedék skeptikus unalmában, nem abban a regényes unalomban, mely a Wertherek és Renék sajátja volt, s mely a régi hit vesztét siratta, de a kétely új hősei unalmában, mely az ifju tudósokat jellemzi, kik bosszusak és lehetetlennek nyilvánítják a világot, szóval nem találták meg egyszerre az életet csészék fenekén.»

A gyors fellángolás, a lüktető szenvedély, a dicső és hasznos élet vágya, mely néha fellobog benne, hamar kimerül s kérdőjelle zsugorodik, melyre csak a halál ad választ. Nem lenni, nem élni! Az agy, mely gondolkodik, a test, mely szenved, a kéz, mely dolgozik, a sziv, mely szeretni akar, mindez semmi, semmi. Egy váz, egy halálzó, és az élet mégis tovább hullámzik, elboritva árjával a multat. De hát akkor mire való mindez? Minek dolgozni, gondolkodni, írni, élni? Maradjunk összefonott kezekkel a néma szemlélődés közönyében, a fájdalmas várakozás lustaságában, egy gondolat befolyása alatt, mely elcsüggeszt és meggyűlölteti az életet.

Ez a világgűlölet, az életnek ez a ködszerű, álmatag szemlélete, ezek a szertepukkadt remények, ez a fáradt közöny, ez a mély utálat a gondolkodás iránt, büszkeség és megvetés, lemondás és megalázkodás a jövő hite nélkül, szóval mindazok a vonások, melyek a modern ember meghasonlásának alapját képezik, a kishitőség, a háttározatlanság, a makaesség és a szalmatüz hatalmas reliefet nyerne Zola kezei alatt s a társadalom legbensőbb rejtekei elé tartanak tükröt.

Szóljunk még valamit a regény többi alakjairól is. Chateau szük látkörű, de derék, becsületes ember, kit a betegség fájdalmai öntudatlanul önzővé tettek, s kit kielégít a külső megnyugvás látszata, a nélkül halad el a nyomor előtt, hogy meglátna. Felesége erkölcsileg és fizikailag felette áll, de fiának majomszeretete letériti a lelkiismeretesség útjáról. Lujza, Lazare neje, öntudatlan kaczárságaival, csak az üres bókok örömeiben él, a gyermeki kedvesség és gyermeki szeszély vegyülete.

A tenger képezi Zola ez új regényénél a háttér, majd vidám és derült, majd haragos és bosszus hullámaival, szeszélyes játékával és bógó vizslájával. De mindig ott terül el a cselekmény láthatárán, s Zola ügyes festéssel élénkíti meg.

«Az éj lehullott a sárgás égboltról, hol a forgószél korbácsolta a zilált füstű fellegeket. A sötétség növekedő ellenzésben már csak a dagadó hullám halvány fénye volt kivihető. Mind nagyobbodó fehér tajték, mint bársony legombolyodó abrosz árasztotta el a homok tereket, fölfedve szirtes rétegét lágy és altató simulással, mintha hizelegne. Távol azonban a habok zugása növekedett roppant ormók berzenkedtek föl s halálszürkület nehezedett a sziklafal alján elhagyatottan álló kapui mögé zárt Donnevillera, míg a parton üresen álló bárkák úgy fekdtek ott, mint valami óriási halak hullái. Az eső füstös ködbe fulasztotta a falut, melyből csak a templom vált ki körvonalaival egy halvány szögletben.»

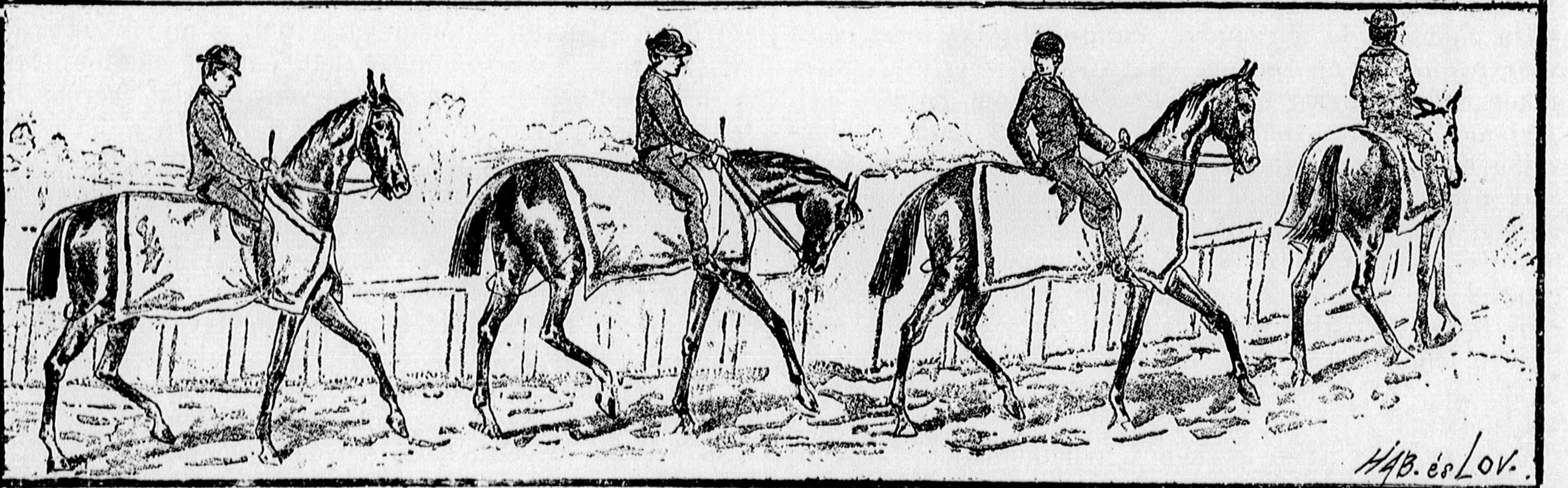
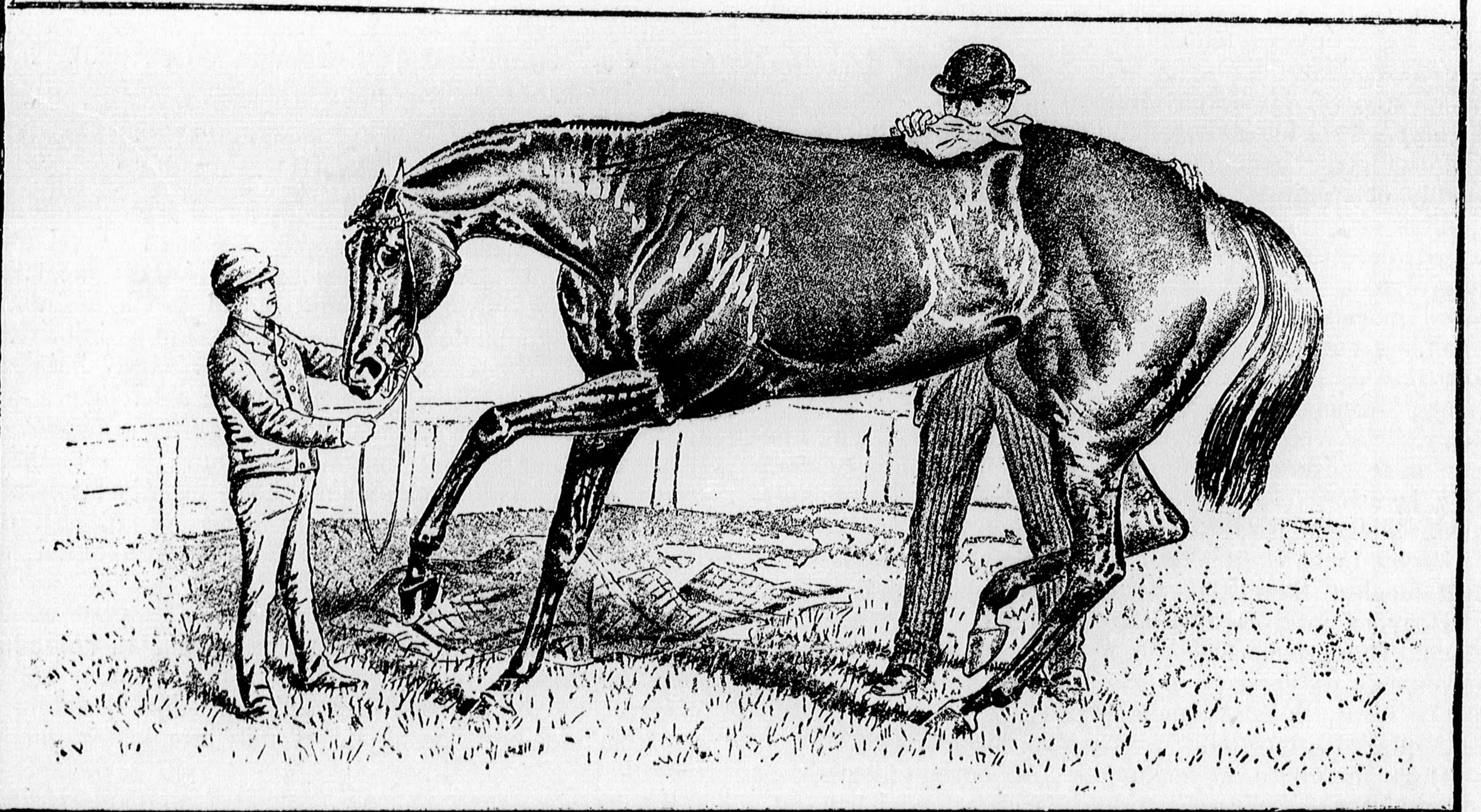
Zola pessimista hajlama e regényben nyer először teljes kifejlődést, melynek kifejezése a könyv czimének fájó ironiája is. Nem is annyira történet ez, mint inkább bölcselmi thezis. Ezért nincs is vége a regénynek, a mese benne csak ürügy, s mihelyt az író elégnék itéli a bizonyítást, véget ér. Oly jelenetek azonban, mint Pauline és Lazare a parton, a csillagokat nézve, Chateau asszony halálának és temetésének leírása, végre Lujza lebetegedése, mind nagyhatásu finaleja a fájdalom e symfoniájának és a «Joie de vivre» szerzőjét a jelenkornak kétségenkívül egyik legsajátosabb regényírójává emelik.

S P O R T.

A lóidomításról.

Mihelyt a ló elég ügyes, körben kell gyakran vágtaézni, mert főleg itt ügyesedik a ló, és sokkal rövidebb idő alatt tanul be, mint az egyenes vonalon.

Tény az, hogy gyenge hátulju, merev derekú pótlovak (Remonte) az egyenes vonalon nem képesek oly egyenlő vágtaugrásokat csinálni, tehát nem képesek oly nyugodt egyforma ütemben vágtaézni, mint körvonalon, ez pedig azért van, mert az egyenes vonalon a hátsó lábak, különösen a belső — nem hajlik meg úgy, a mint kellene, a súly nem jön eléggé hátra, a ló eleje nem emelkedik kellően, a körvonalon pedig a hátsó lábak kénytelenek jobban meghajlani, a súly ez által önkénytelenül inkább hátra jut — a ló eleje szabadon felemelkedhetik és ez által az előre rohanás megszűnik. — Eleinte a körvonalon való vágtaézásnál a legtöbb ló súlyát befelé fogja adni, mintegy a körbe fog dőlni, ez által a hátsó részek hajlása tökéletlen lesz, a belső hátsó láb jobban fog meghajlani mint kell — tehát ezt nem szabad engedni. De épen mert a körvonalon a ló eleinte a belsőhátsó lábat hajlékonytá teszi — kell a körön sokat vágtaézni, mert

Az idomítás.

ennek következtében az egyenes vonalon könnyebben fogja magát összeszedett vágtában megtartani tudni.

Az egyenes vonalon a gerincz és hátsó részek hajlítása egyenletesebb, mint a körvonalon, mivel a ló hátulja elejét ugyanazon a nyomon követi — a körvonalon a gerincz olykor-olykor kiméltetik az által, hogy a ló vagy befelé dől a körbe vagy farával kiesik, azt eleinte meg is kell engedni s csak fokozatosan elodázní.

A mikor a lovat az összeszedett rövid ügetésre tanítottuk, a midőn álló helyben a szárakra állítottuk — a midőn hátralépni tanítottuk akkor a sulynak a hátuljára való vételére ügyesítettük az által, hogy horgát (Hancke) hajlítottuk s az által, hogy megtanítottuk hátsó lábaival a sulypont elébe lépni — hátsó részeinek csuklóit hajlítani s azokra a sulyt felvenni.

Összeszedett vágtában véghezvitt fordulatok, és váltásoknál valamint a megállásnál a ló sulyát nemcsak hogy inkább kell hátuljára háritani — de egy pillanatig egyedül azon kell viselni, tehát igen fontos a horog (Hanke) kellő hajlékonynya tétele.

Csakis akkor lesz a ló képes a sulypont alá lépni hátsó lábaival ha horga (Hanke) hajlékony. — Ha a ló a *sulypont elé* lép akkor hátulja le fog roskadni a suly alatt ha pedig nem lép eléggé alá, akkor nem lesz képes a sulyt megillető részét magára venni. A horog (Hanke) hajlítás czéljából a ló mindnégy lábára állítandó — mint a hátraléptetésnél — a fej és nyak egyenes helyzetben hagyandó a szár (Widerrist) felé összetolva — a szárak közel maradjanak a nyakhoz, hogy annak félrehajlása lehetőleg megakadályoztassék, ekkor a nyugodtan tartott kezekkel és czombjainkkal a lovat hátsó lábaival a sulypont közelébe való lépésre ösztönözzük — a nélkül, hogy elejét visszahuznánk — e leczkénél is, mint minden más leczkénél eleinte kevéssel kell beérni — először elég lesz ha a ló csipője alá lép s csak aztán a sulypont, illetve a lovas ülése alá.

Ha ez megtörtént akkor az erőteljes ló hátsó részeiben meglesz hajolva — és elejével emelkedni fog.

Hogy ez megtörténhessék, szükséges, hogy a ló horgával (Hanke) merőlegesen a csipő alá jusson. Nyugodt egyenletes csavarszerű felfelé irányult szárhatással segítjük a lovat, elejének emelésére.

A horoghajlítás tehát az összeszedés fokozása.

Hogy mennyire követelhetjük a horog meghajlását, mennyire a sulynak a hátsó részekre való hárulását s hogy mennyire a ló elejének emelkedését az a ló ügyességétől, erejétől és véralkatától függ.

Ha eleinte a ló a czombok hatása következtében előre akar nyomulni, ne rántsuk vissza és ne emeljük, mert akkor emelkedni fog elejével a nélkül, hogy hátulját kellően meghajlította volna és a nélkül, hogy hátsó lábaival a sulypont alá jutott volna, legjobb ily esetben ha csak nyugodtan kitarjtuk a szárakat. Nem egy nap alatt tanulja meg ezt a ló, nem egy nap alatt válik elég ügyessé, hogy a hátsó lábakkal a sulypont alá jusson s elejével emelkedjék; különben tudni való, hogy csak is erős hátsó részekkel bíró lótól lehet azt követelni, hogy elejével emelkedjék. — Gyenge hátuljú hosszú testalkatú lótól elég, ha a terhet megfelelően a hátuljára tereli s azt súlyeszti.

Gyenge lovak ezen leczkénél nyugtalankodni szoktak, sőt ellen is szegülnek — ezeknél nem kell fokozott czombsegítséggel vagy sarkantyuzással, sem pedig a szárak emelő hatásával czélunkat elérni akarni, ily lovakat nyugodtan hátra és előre kell léptetni s azon pillanatban, melyben érezzük, hogy a hátsó lábak megközelítőleg a

sulypont alá jutottak, megállítani — a kezekkel nyugodtan maradvá. Sokszor az ily lovak azon pillanatban, melyben hátsó lábaikkal sulypont alá jutottak — nem bírván a sulyt elviselni, jobbra vagy balra térnek ki hátsó részökkel, ne erőszakoljuk vissza őket — hagyjuk előrelépni s kezdjük ujából a leczkét türelemmel.

Rest, erős lovaknál, melyek a hátsó lábakkal a sulypont alá lépni nem akarnak, jó lesz a vesszővel a hátsó lábakat érinteni.

Nem szabad türni, hogy a ló elejét magasabbra emelje, mint vágtánál — s hogy azzal tovább maradjon fenn, mint vágtánál.

Igen gyakran nem kell ezen leczkét ismételni, különben a lovak nyugtalanok lesznek, a kéz mögé jutnak, s akkor is emelkednek ha nem akarjuk.

A horog hajlékonynya tétele által a ló ügyesítettik az összeszedett vágtázáshoz valamint kisebb fordulatok megtételére.

Azt hiszem szükségtelen mondani, hogy ha ezen leczkét nem észszerűen végezzük s erővel akarunk czélt érni a csüd és csánk csuklókat rontjuk el a nélkül, hogy czélt érnénk.

Indítvány.

Mióta osztályrészemmé lett, hogy hazai halászatunknak mostoha zónája alatt, több igyekezettel mint erővel, több munkával mint sikerrel a közjó megvalósítása megközelíthetéseért én is buzgólkodjam; azóta gondolataimnak, ambíciómnak állandó hű tárgya volt szólni és informálni mindazon kérdésekben, melyek egy országos halászati törvény megalkotása körül felmerültek, s ha napra nap mult, kutatásaimban gazdagodva, a fölötte érdekes tárgyat, annak szellemét megközelítettem, ne csodálja a szives olvasó midőn elmondom, hogy ugy jártam, mint az a turista, a ki egy impozans hegyorom csúcsa felé tör, mennél magasabba hág, annál szélesebb, annál mélyebb előtte a világ, s ő feledi, hogy elfáradni kezd s magasra siet, hogy a nagy mindensegből többet lásson. Hogy hol van az én tárgyam csúcspontja, megmondani sem tudnám, hanem azt hiszem, hogy ott van, a hol találkozní fog igyekezetemmel halásztársaim bizalma, s azt fogja mondani, lássuk tehát, mily munka az, melyet végeztél?

Én azonban nem akarok titokzatos munkát végezni, nem azt akarom, hogy az a kis társaság, a melynek neve halász-egylet, hogy ez a kérdés meritorius kivívását reám ruházza, s tőlem várja azt, a minek megvalósítása közös kötelességünké lett, én azt óhajtom, hogy a hányszor én a halászati törvényjavaslat kérdésében felszóllalok, az én társaim vegyék fontolóra a felvetetteket, és javítsanak rajta, hogy lehetőleg tökéletes legyen az a mű, melyet együtt végeztünk azért, hogy az országnak legyen belőle haszna.

Midőn pedig ily leplezetlen óhajttal lépek Önök elé tisztelt Egyesület, felbízta azon szép s igazán mondhatom példás siker, melyet már eddig is produkált a mi legujabb szövetségünk, az ausztriai halász-egylet.

Mivel pedig mi nem azért szövetkezünk, hogy békében éljünk, hanem hogy harczoljunk egymással, hogy győzön a jobb, és érlelődjék a helyes eszme, — én készséggel ragadom meg az alkalmat, hogy eszmecsereket keltsek azon javaslatról, melyet az előbb nevezett egyesület kormányának egy birodalmi halászati törvény megalkotásánál figyelembe veendő alapelvekben bemutatott.

Nekem már azért is tetszik e javaslat, mert ez nem

öleli magába egy halászati törvény minden részletét, csupán csak a főelveket hangsúlyozza, s mert így jár el, ezen elvek nem vesznek el a szakaszok tömkelegében; egy nagyszabású vázlat az, mint egy művészi karton, melyen a kisebb részletek a mű rovására nem kötik le a szemlélő figyelmét.

Alapelveiben a halász-egyesület e következő főkérdések megoldását segíti elő: megállapítja a halászati jogot, a jogot a halászat gyakorlásához, szabályozza a halászat és a vízi jogok közötti viszonyt, s végre a halászati ügyek illetékes hatóságát nevezi meg.

Szóljunk hozzá ez alapelvekhez egyenként. A halászati jog záros határidő alatt bejelentendő. A magántulajdon ezen kiegészítő alkatrésze mint tudjuk nem csak nálunk, de Ausztriában is sok tulajdonossal szemben kétségessé vált, első és fő szükséglet tehát, hogy e jog megállapítva legyen. Többször mondtam, s ha jól mondtam, ne nehezteljék meg, ha ismétlem, hogy én nem azt a halászatot félttem, a mely valakié, hanem azt, a mely senkié — mert ezt a senkit — ezt az igazi nihilistát, megfélemezni, kérdőre vonni nem lehet. Azért az alapelvek 3. §-a nagyon helyesen megsemmisíteni iparkodik a senkit, és azt mondja: «A hol a halászat mindenkinek szabad volt (jól nevezzük mi ezt vadhalászatnak — jól illik rá ez elnevezés) a halászati jog oda ítélendő: magán vizeknél a víz tulajdonosnak, közvizeknél az államnak, nem hajózható és nem tutajozható vizeknél a községnek a meddig ennek határa ér.»

Ily intézkedés mellett nem képzelhetünk oly vízterületet, melyben az esetleg elkövetett dúhalászatot megtorolni nem lehetne. A törvény szigorával szemben phisikai vagy jogi személy áll, mely intézkedéseinek megfelelni tartozik. De talán még ily intézkedés sem juttatná a törvény intenczióját hálás talajra, mert gondoljuk el, hogy a parti birtok másé, a vízi jog is másé, a halászati jog pedig egy harmadiké. Ily anomálián a tervezet úgy akar segíteni, hogy kimondja: a beigazolt halászati jogot megválthatja: magánvizekben ezek tulajdonosa, közvizekben az állam. E rendelkezés néhány érdekeltet talán vissza is fog riasztani a törvény célirányos intencziójaméltatásától. Igen, én magam is elképzelem magamat abba a helyzetbe, hogy az én patakom — volt urbéreseim erdein folyik át, s én e patakban évek óta pisztrángjaimat tenyésztetem; egyszerre csak kapja magát a compossessoratus és a fentebbi rendelkezés szerint meg akarja váltani halászatomat. Igaz, hogy rosszul eshetik ily rendelkezés, de a birtokrendezés minden kérdése kapcsolatos ily keserűségekkel, s elvégre egy állam alapfeltétele a jogrend, jogrend a cél — s meg kell valósítanunk — bár fáj is a megvalósítás módja. Elvégre ha házamat joga van kisajátítani bár mily vasuti consortiumnak, akár tetszik nekem akár nem, el kell tünnöm azt is, hogy kisajátíthassa vízi jogomat az érdekelttség; de ha eltűröm, károm sem lesz belőle, mert míg én ápolom a halászatot tenyésztés által, addig annak a compossessoratusnak drága mulatság lesz a tölem megváltandó halászat, de ha az én utódom halászat helyett más hasznot hajtó dolgokkal fog foglalkozni, akkor csak hadd váltsa meg az érdekelttség az utódomnak hasznot nem hozó halászatot, s lehet haszna az üzletből mind két félnek, fő haszna pedig a nemzeti gazdaságnak.

Kevésbé bírom azonban gondolataimat belezökkenteni osztrák szomszédaink azon okoskodásába, hogy úgy az érdekelttségnek valamint az államnak joga legyen megváltani oly halászatot, melyen a halászatnak tiltott neme, (tiltott eszközök, állandó készülékek által) volt alkalma-

zásban. Mi vezette az együletet ily alapelv felkarolására? — Nem bírom másként elképzelni, mint aként, hogy az egyület feltétlenül tiszteletben akarja tartani a megszerzett jogokat még akkor is, ha ezek a jogfelfogással ellentétben állanak. Én azt hiszem, hogy ez túlzott scrupulozitás. Nem akarok a juris prudentia művelőinek felfogásába kontárkodni, de azt hiszem, hogy bármely jogczimnek alapfeltétele, hogy az jogszerű módon szerezzék legyen. Lehet-e jogszerzésről beszélnünk akkor, midőn valaki jogtalanságot követ el? Nekünk ma még nincs halászati törvényünk és sok helyen statutummal sem bírunk, tegyük fel, hogy valamely kalandor egy ily senki vizében dynamittal s maszlaggal szokott halászni; életbe lép a halászati törvény, a közigazgatási hatóság nekem itéli oda a patakot, s nekem a jogbitorló dúhalászt kárpótolnom kell! Én a tervezetben azt mondtam volna: a halászatra káros eszközökkel halászni tilos; s az executorius részben pedig azt mondtam volna, a ki tiltott módon halászik, első esetben pénzbírsággal, második esetben letartóztatással, harmadik esetben börtönbüntetéssel lakol.

De legyen szabad áttérnem a tervezet második részére, és ismertetnem a halászat gyakorlásához való jogviszony megállapítását.

A közigazgatási hatóság a halászatra alkalmas vizeket körökre (Reviere) osztja. E körök természetesen a vízvidék használhatósága szerint lesznek osztályozandók. Én ezen elvet tervezetemben aként véltem érvényesíteni, hogy megkülönböztetem a közvetlen és a nem közvetlen halászhatás jogát. Közvetlenül lenne gyakorolható a halászat az első osztályú (pisztráng) vizeknél, ha ezek hosszúsága 2 kilométerre, második osztályú (folyók) vizeknél, ha ezek hosszúsága 4 kilométerre, harmad osztályú (folyamok) vizeknél, ha ezek hosszúsága 6 kilométerre terjed. Tavakon a halászat közvetlenül akkor gyakorolható, ha a parti-jog 1 kilométernyire terjed. Beismerem, hogy e distinctió nem korrekt, de kijelentem, hogy korrekte e kérdés ma meg sem fejthető, azt csak akkor leszünk képesek megoldani, ha ismerni fogjuk minden hazai vizünknek uralkodó haltypusát.

A halászatra jogosultaknak idegen partokat használni szabad, halfogó eszközeiket azokon elhelyezhetik. Ily irányban a mi hazai halászatunkat már a vízjog törvényjavaslat, ha nem is szószerint, de elvben biztosítja, mely 73 szakaszában kimondja hogy: a tutajozható és hajózható folyók mentén a vontatásra, emberek és állatok számára szabályrendeletileg megállapított szélességű vontató utat hagyni a parti birtokos kártalanítás nélkül tartozik; e szakasznak magyarázata minden bizonynyal ki fog terjedni a halászatra jogosultakra is, lesz azonban minden bizonynyal gondunk arra, hogy a halászati törvény keretében is oly jogositvány gyakorolhatására tért biztosítsunk.

Fölötte érdekes a tervezetnek 13. szakasza, mely így hangzik: Vizáradások alkalmával jogában áll a halászatra jogosultaknak a halászatot a víz rendes medrén kívül az ártérben is folytatni, de azon halak, melyek az árvíz lefolyása után az idegen birtok talaján összeszedhetők az árterület birtokosának tulajdonává lesznek.

Nem tagadom hogy e kérdést az egyesület helyes intenczióval tárgyalta le, de viszont meglátszik azon, hogy a halász-egyesület is azon maxima befolyása alatt állott, melyet a nagy költő felvetett: beigazolta, hogy őszinte tud lenni, de részrehajló is. Én e kérdéshez Ruttkán tartott nagy gyűlésünkön hozzá szólottam, kiemelttem, hogy én bármennyire nagyrabecsülöm a ma-

gántulajdont, ki merem mondani azon nézetemet, hogy az árterületek halászati joga illesse ne a földesurat, hanem azokat akik, hogy triviális hasonlattal éljek, a vesztett fejsze nyelét keresik az iszapban, a kik azzal az egy pár kilogramm hallal egy pár métermázsza buzát vesztettek el. Igaz, hogy az osztrák halász-egylet is szándékozik kártérítést adni az ártér tulajdonosoknak, de e szándék az adási látszat szándéka csak, mert halakat felszedni az iszaptól a késő tavaszi napokban inkább egészségügyi mint egyéb hasznosítási elbírálás alá esik. Hogy ezen állításom való; elég hivatkoznom azon általános tapasztalatra, hogy midőn az árvíz medrébe vonul, tömérdek hal reked az iszapban, s ott rohad a határban, s bűz fertőzi a levegőt; tudjuk, hogy a Hernád, a Sajó és Ung vizekben, midőn azok nagyobb esőzések folytán kiáradtak, ott bűzlik a rothadó márna, mely 12 óra alatt elhalta után teljes feloszlásnak indul. De van még egy megjegyzésem e szakaszhoz. Jól tudjuk, hogy azon idő, midőn a vizek elhagyják medrüket és kisebb-nagyobb mértékben eltöltik az árteret, hogy ezen idő összeesik a tavaszi ivarzással. Az ivarzás tilalma pedig nem csak a halászati jogot állandón gyakorlóokra, hanem az ártérbirtokosokra is kiterjed, s ezek tehát a tilalom szigorának tudatában a nemesebb halakban kárt tenni, vadhalászatot üzni ugy sem fognak ha a törvény, a mit hinni akarok, nem marad holt szó, melynek hatalma nincs.

Áttérek a tervezet harmadik részére és ismertetni akarom az ausztriai halász-egylet jogfelfogását azon jogviszony meghatározásnál, melynek célja a halászatot az egyéb vízi jogokkal harmoniába hozni. Ez azon rész mely legnagyobb mértékben kötötte le figyelmemet, de a mely várakozásomat ki nem elégítette.

Foglaljuk össze e fejezet rendelkezéseit, s azután kiértsük meg jogelveihez hozzászólni.

A halállománynak ártó, a halvizet beszennyező oly ipari vagy mezőgazdasági vállalatok, melyek a birodalmi halászati törvény életbeléptetése után készültek, közigazgatási uton oly intézkedések megtételére utasítandók, melyek a halászatnak okozott kár nagyságát kitelhetőleg le szállítják; oly vállalatok ellenben, melyek a törvény életbe léptetése napján ily, a halászatra kártékony irányban működnek, kötelesek türni, hogy ajánlattevő költségére ily védintézkedések a halászat érdekében eszközöltesse nek. A halászati törvény életbeléptetése után a vízgyártulajdonosok halhágcsót emelni tartoznak; a törvény életbeléptetése előtt épített vizgátak tulajdonosai, ily az érdekelttség költségére épített halhágcsó alkalmazását eltürni tartoznak.

A tervezet tehát tiszteletben tartja a szerzett jogot, s ehez törekszik idomítani jogfelfogását. Én tehát azt kérdem, szerzett jog-e az, melyet tiszteletben tartani tartozunk? Mihez nyertek jogot az, a mi érdekeinkkel, ellentétes érdekek?

Jogot nyertek, hogy a vizet gyáraikban felhasználják. Jogot nyertek, hogy a viz hajtó erejét érvényesítsék.

Nyertek-e jogot ahoz, hogy a vizet gyármoslékukkal elundokítsák?

Vagy nyertek-e jogot ahoz, hogy a halak közlekedését elvágják.

Nem! — Ily jogot nem nyertek, de nem is nyerhettek.

Miért tesz tehát különbséget a tervezet a törvény életbeléptetése előtti és utáni viszonyokról.

A viszonyok indentikusak, a különbség csak annyi, hogy eddig a törvénytelen gyakorlat megtorolva nem volt.

Azt mondja Werbőczy harmaskönyve (I. 8.) hogy a Consuetudo feltétele, hogy «sit rationabilis, és non sit

contra juri naturali, nec bono communi et publico communi noxia. Elmondhatjuk-e mindezt a vizijog bitorlására? Nem; és épen azért, mert el nem mondhatjuk, a törvénytelen visszaéléseket nem dekretálhatjuk szerzett jognak, és ki kell mondanunk, hogy ezen visszaéléseket azok, a kik elkövették, kitelhetőleg a saját költségükre beszüntetni tartoznak.

A tervezet többi intézkedése csak helyeslésünkre érdemes.

Helyes, hogy halhágcsók felállíthatására a parti birto- kos föld területét, kártérítés mellett átengedni tartozik.

Helyes, hogy vizárkok és csatornák a halakat vissza- tartó rácsozattal láttassanak el.

Helyes, hogy mesterséges vízvezetékek (malomárok stb.) lecsapolása előtt tulajdonosok a halászatra jogosul- takat értesíteni tartoznak.

Helyes, hogy folyamok szabályozásánál a halászati ér- dekeltség az ivarterek kijelölhetése céljából vélemény- adásra felhivandó.

Helyes, hogy az ivartereknek sérthetlensége, usztatás itatás, homok szedés, nádvágás, iszap gyűjtés tilalmazása által biztosítva legyen.

Kétséget nem szenved tehát, hogy e tervezet elég ta- nulságos arra, hogy vele foglalkozzunk, hogy a benne kifejtett elveket törvényjavaslatunkban értékesítsük, hasz- nosítsuk ugy, a mint azokat hasznosítani tudjuk.

Gróf Migazzy Vilmos.

Vadászati hírek.

A trónörökös részére épülő máramarosi vadászvár, ez év őszén már teljesen elkészül s az október-novemberi vadászati évadban már a használatnak át lesz adva. A vár a Tisza jobb partján épül s a balpárttal kényelmes hid által lesz összekötve. A vár körüli utak is mind helyreállítatnak, úgy hogy ezeken a közlekedés Rónaszék, Kabola-Polyána fürdő és Kassó-Polyána felé a legkényelmesebb lesz.

A trónörökös pár részére az allandi hegyek közt egy vadász- lakot rendeznek be azon célból, hogy a magas pár laxenburgi nyári tartózkodása alatt, az allandi hegyi vadászatok alkalmával kellő kényelmet találjanak.

Ritka sas. Karlszдорfban, Csehországban a napokban egy óriási, több mint hat láb szárny szélességű kőszáli sast lőttek. Az ese- mény feltűnést keltett, mert azon a vidéken a sasok a ritkaságok közé tartoznak. Valószínű, hogy a Kárpát vidékéről vetődött arra.

Sikerült farkasvadászat. A gróf Siemiensky-féle galicziai ura- dalmában Hluboczek mellett ritka eredménnyel végződött farkas- vadászat volt. Egy hat tagból álló falka nyomult előre két vadász közt, kik két-két lövést intéztek s oly szerencsésen, hogy minde- gyik lövés egy farkas életébe került. Négy hatalmas ordas maradt a gyepen.

A magyar országos vadász-védegylet igazgatósága elhatározta, hogy az osztrák vadászvédegylet által Bécsben tartandó kongresz- szuson, miután kiválólag őket érdeklő vadászati ügyekkel fog- nak foglalkozni, nem képviseltetik magukat.

A fürjek pusztítása Olaszországban oly nagy arányokat ölt, mely a nemzetközi vadásztörvények szellemét sérti. A fürjvadászok kényelmére legutóbb Rómából Palóba naponként többször közle- kedő vonatok rendeztetek be, s nincs nap, mely a vándormada- rak tömeges pusztításáról ne hozna híreket.

Vegyes sporthírek.

Ez a hét a versenyek hete volt! Az itteni sportegyletekből ala- kult hatvanas versenybizottság 22-én kora reggel kezdte viadalait. A versenyek eléggé sikerültek. Volt versenygyaloglás Budapest- ről Gödöllőre, melyben négy versenyző között Geyer József lett a győztes. Vasparipa-verseny Budapestről Gödöllőre és vissza, mely tulajdonkép match volt Brömer-Elmerhausen és Philippo- vics Emil közt. Philippovics majd hogy meg nem verte figyelemre méltó ellenfelét. Ez a verseny képezte az érdeklődés célpontját.

Hajtóvadászat.

A Budapestről Gödöllőre és vissza való versenygyaloglásban, melyet megkülönböztetésül az előbb említettől hivatalosan «távgyaloglásnak» neveztek, Follinusz Árpád kapta meg az első díjat Balogh Dezsővel, a második díj nyertesével való küzdelem után. Változatosság kedvéért volt háromkerekű vasparipa-verseny, és versenyfutás Gödöllőn át. Részletes tudósítást a versenyekről a következőkben adjuk: I. Versenygyaloglás Budapestről Gödöllőre. Távolság 24 105 méter Díj az első és második beérkezőnek emléktárgyak. Az indulás 7 óra 2 perczkor történt. A nevezők közül versenyeztek a következők: Kükemezey Árpád, Geyer József, Martonfalvy Ármin és Krausz Mihály. A vezetést eleintén Krausz Mihály vette át, második Geyer József, harmadik Kükemezey Árpád, negyedik Martonfalvy Ármin. Alig mentek azonban pár kilométernyire, Geyer nyomult az élre s ő érkezett be elsőnek Gödöllőre 9 óra 56 perczkor, második lett Krausz Mihály 10 óra 2 1/2 p., harmadik Kükemezey Árpád 10 óra 30 p., negyedik Martonfalvy Ármin 10 ó. 38 1/2 p. II. Nemzetközi vasparipa-verseny. Budapestről Gödöllőre és vissza. Távolság 48,208 m. Első és második beérkezőnek tiszteletdíj, ha a pályát 5 óra 30 perczen belül teszi meg. A nevezők közül csak hárman álltak ki: Sándor Ákos, Phillipovich Emil és Brömer Elmerhausen. Mindannyian Hillmann, Herbert és Cooper Coventry gépekkel. Indulási idő 7 óra 19 percz. Sándor Ákos alig pár kilométert versenyezve, elállt a versenytől és így igen érdekes match fejlődött ki Phillipovich és Brömer közt. Phillipovich, ez a fiatal, de máris több ízben díjat nyert vasparipázó, hol megelőzte, hol nyomában járt a vasidegzetű Brömernek, ki több ízben fel is bukott gépével. Gödöllőre Brömer 8 óra 49 percz és 3 másodpercz érkezett. Phillipovich pedig 44 másodperczcel később. Itt nyomban visszaindultak a versenyzők. Az egész utat oda és vissza. Brömer Elmerhausen 2 óra 48 percz és 27 másodpercz. Phillipovich pedig 2 óra 51 percz és 1 másodpercz alatt tette meg. III. Távgyaloglás Budapestről Gödöllőre és vissza. Távolság 48 208 méter. Az első, második és harmadik beérkezőnek, ha a távot 7 óra 30 p. belül teszi meg, emléktárgyak. Indultak 7 óra 36 perczkor a következők: Balogh Dezső, Zacsó István, Kaszás István, Seress Imre és Follinusz Árpád. Seress Imre csakhamar elállt a versenytől és így négyen maradtak, kik közül három az utat oda és vissza meg is tette. Gödöllőre elsőnek érkezett Follinusz Árpád 10 óra 32 percz és 30 másodpercz, másodiknak Balogh Dezső 10 óra 32 percz és 9 másodperczkor, harmadiknak Kaszás István 10 óra 50 percz 3 másodperczkor és Zacsó István 10 óra 42 percz és 32 másodperczkor. Follinusznak sok chance-a volt a győzelemre, mert ellenfelét Balogh Dezsőt nem vette senki komoly számba. Csak kevésbe mult azonban, hogy Balogh az elsőséget el nem nyerte. A Klemensvendéglő előtti birói asztalhoz a következő sorrendben érkeztek a gyaloglók: Follinusz A., ki az egész utat 6 óra 52 percz és 24 másodpercz alatt tette meg, Balogh Dezső, ki 6 óra 52 percz és 25 másodpercz alatt járta végig a pályát és Zacsó István 7 óra 15 percz és 21 másodperczet véve igénybe az egész utra. Délután 3 órakor IV. Versenyfutás volt Gödöllőn. Távolság 800 m. Az első és második beérkező, ha a távolságot 3 p. 45 mp. belül teszi meg, emléktárgyat kapnak. A 11 nevező közül csak négy szállt sikra: Fisch Miklós, Krausz Mihály, Glaser Marczel és Dalnok Győző, kik az itt leirt sorrendben érkeztek a célponthoz. Programmon kívül földmives fiuk versenye volt, melyet Vermes Lajos rendezett. — Az első, egy ezüst forintnyi díjat Pozsár János nyerte. V. Háromkerekű vasparipa verseny. Ez match volt Rossi Nándor és Vermes Lajos közt. Délután fél négy órakor indult el a két vasparipázó Gödöllőről és Vermes bizonyára megnyeri a versenyt, ha oly rendkívül nehézkes tricycle nem használ és ha a vasuti sinekhez érve, egy ép elrobogó vonat következtében sok időt nem lett volna képtelen elfecsérelni. Így Rossi Nándor nyerte az első díjat 1 óra 45 percz és 2 másodpercz alatt érve Gödöllőről Budapestre. Vermes Lajos a második díjat nyerte, kevésbé később érkezvén ellenfelénél. Ezzel esti 6 órakor véget értek a sikerült versenyek. Este kedélyes bankettre gyűltek össze versenyzők és sportsmanek a Szikszay első emeleti éttermében. Vermes Lajos mondta az első pohárköszöntőt, melyet számos más követett.

Az ügető versenyek 22-én nagy közönséget vonzottak. Őfelségét is várták, de ő nem jelent meg. A verseny lefolyása a következő volt:

I. Nagy tenyészverseny (ügető derby). Egyes fogatok, 4 éves mén vagy kanczával. Pálya négyszer körül Első díj 2000, második 600, harmadik 400 frank. Indult 4 fogat, még pedig Kelet kapitány Radautzja, Eszterházy Miklós gróf Andalja, Barawitzka Agoston Lolaja és Eszterházy Miklós gróf Sikvölgye. A vezetést csakhamar Andal vette át s szépen négyszer körülügetvén a pályát, könnyen győzött, másodiknak ugyancsak az első díjat nyert sárga kancza tulajdonosának, Eszterházy Miklós grófnak Sikvölgye ért a célponthoz. Jóval később jött a birói pályához a Barawitzka

Agoston Solája elnyerve a 400 franknyi harmadik harmadik díjat Idő (300 m.) első 5 p. 25 mp., második 5 p. 28 mp., harmadik 5. p. 38 mp. II. Dóry-díj. Magyarorszában lakó magyar honpolgár tulajdonában levő kettős fogattal (ur kocsis), pálya hatszor körül. Első díj tiszteletdíj, adja Dóry Lajos, és 200 frank; második 100 frank, harmadik 50 frank. A nevezett négy fogat közül kettő állt ki: Dessewffy Alajos gróf Madár és Ropt, és báró Jeszenszky kettős fogata, melyet a helyszínén neveztek. Elsőnek érkezett (4500 m.) Jeszenszky báró fogata 8 percz és 15 percz alatt második a Dessewffy gróf fogata. III. Kiegyenlítési egyes verseny. Bármely lóval; az osztrák-magyar monarchiában ellett és nevelt ló 200 méter térelőnyvel indul, pálya hatszor körül. Első díj 1000, második 50 frank. Hat ügetőt neveztek erre a versenyre, de csak három jelent meg a startnál: Dóry Lajos Gázsija, Kelet kapitány Mammuthja és Wawrik Ferenc (utónevezve) Ibrahimja. Ibrahim kitűnő kondícióban szépen járta körül hatszor a pályát, könnyen győzve le ellenfeleit és elsőnek érkezett a birói páholyhoz; második Dóry Lajos Gázsija, harmadik kevésbé utóbb Kelet kapitány Mammuthja. Idő (4500 m.) első 7 percz 7 mpercz, második 7. p. 30 mp., harmadik 7 p. 32 mpercz. IV. Tenyészverseny. Egyes fogatok. 1879, 80 vagy 81. évben az osztrák-magyar monarchiában vagy Németországban ellett mén vagy kanczával pálya négyszer körül. Első díj 606 második 200, harmadik 100 frank. Versenyzett 4 fogat a nevezett kilencz közül u. m.: Bernrieder Krétása, Kelet kapitány Radautza, gróf Eszterházy Miklós Sikvölgye és Barawitzka Agoston Lolaja. Ez a verseny igen érdekesen alakult. Krétás és Sikvölgy élénk küzdelmet fejtettek ki az első díjért, melyet végre is Bernrieder József, a Krétás kancza tulajdonosa separt be, Második pár hosszal utána Eszterházy Miklós gróf Sikvölgye, harmadik Kelet kapitány Radautza közvetlen Sikvölgy után. Utolsó Barawitzka Agoston Lola-ja Idő (3000 m.) első 5 p. 32 mpercz, második 5 percz 38 mpercz 5 percz 38 mpercz. A Wenckheim emlék-díj. Kettős fogatok. Bármely lóval, ha mind a két ló az osztrák-magyar monarchiában ellett és neveltetett 150 méter térelőnyvel indul. Pálya négyszer körül. Első díj 1000, második 100, harmadik 50 frank. Az öt fogat közül 4 jelent meg a startnál: Klobusiczky János és Kelet kapitány Almás és Petischok-ja, Kelet kapitány és Eszterházy Miklós gróf Elma és Dilettantja Schulz Agoston Ach és Stawny-ja és Dóry Lajos Gázsija és Vernayla; Elma és Dilettant, melyek az első napon győztek, ma is az érdeklődés fő tárgyát képezték. A pályának négyszeri körüljárása után azonban Almás és Pettischock jöttek mint győztesek a célponthoz 5 percz és 10 másodpercz alatt téve meg a 300 méternyi pályát. Második a Schulz Agoston Ach és Stawny-ja volt. Következett az: VI. Eladó verseny. Egyes fogatok pálya négyszer körül, nyerő ló 600 forintért a verseny után eladó, minden száz forint árkülönbözet 25 méter térelőny vagy térhátrány. Első díj 600, második 100, harmadik 50 frank. A kilencz nevezett ügető közül hat indult, még pedig az eladási ár szerint nem egy időben. Indultak: Klobusiczky János Malcsikja (starttól), Jeszenszky József báró Cyclop-ja (50 méter térelőny), Dóry Lajos Koldunyá-ja (100 méter térhátrány), Giddings Harry Bay Billy (75 méter térelőny), Pressler Vilmos Dobrodec-e és Weiss Lajos Bodrog-ja. Ez utóbbi két ló a helyszínén neveztetett. A kitűzött pályát leggyorsabban Pressler Vilmos Dobrodec-e hagyta hátra, második Giddings Harry Bay Billy-je, harmadik Dóry Lajos Koldunyája. Idő (300 méter) első 5 p. mp., második 5 p. 10 mp., harmadik 5. p. 16 mpercz.

A május 25-iki ügető versenyek lefolyása a következő volt: I. Internacionális egyes fogatok. Indultak: Klobusiczky János Malcsikja 50 m. térhátrány. Kelet kapitány Mammuthja 200 m. térhátrány, Dóry Lajos Gázsija (200 m. térhátrány) és Pressler Vilmos Dobrodec-ja (200 méter térhátrány). A négy fogat hatszor körül járva a pályát elsőnek érkezett Dóry Lajos Gázsija 7 percz 47 másodpercz alatt; második lett Kelet kapitány Mammuthja 7 percz 48 másodpercz alatt, harmadik Pressler Vilmos Dobrodec-ja 7 percz 56 másodpercz alatt. Totalisateur 5: 8.

II. Nagy államdíj. A három nevezett fogat közül kettő indult: Eszterházy Miklós gróf Andal és Sikvölgye és Kelet kapitány — Eszterházy Miklós gróf Elma és Dilettantja. Elsőnek érkezett a célponthoz Andal és Sikvölgy 8 percz 59 másodpercz alatt, második Elma és Dilettant 9 percz 9 másodpercz alatt. Totalisateur 5: 7.

III. Csikó díj. Hét fogatot neveztek erre a versenyre és ezek közül öt meg is jelent a startnál. Kelet kapitány Bálványa, Pressler Vilmos Revolvere, Schossberger Nándor Ramsese, Winkler Adolf Ellája és Kelet kapitány Kohelye. Az öt ügető közül csakhamar kivált Ella, utána Revolver s ezek mögött hosszú láncban Ramses, Bálvány és Amny. Az 5 traber ily sorrendben járta körül a pályát s így Ella mint győztes érkezett a birói páholyhoz 2 percz 45 másodpercz alatt téve meg az 1500 méternyi utat, második Revolver 2 percz 50 másodpercz alatt, harmadik Ramses 3 percz alatt. Totalisateur 10: 11.

IV. Internaczióalis. (Kettős fogatok.) Három fogat versenyzett: Klobusiczky János «Almás» és «Petischok» 250 m. térhát-rány, Dóry Lajos, «Gazsi» és «Vernayl» (250 m. térhát-rány), és Schulz Agoston, «Ach» és «Stawniy»-ja (200 méter térhát-rány). Szépen vezetett elejétől mindvégig «Almás» és «Petischok» és első is volt a célpontnál. Minthogy azonban verseny közben egy a pályát jelölő póznát elgázolt, diszkvalifikálták. Így aztán a jóval később beérkező Ach és Stawniy nyerték el az első díjat, míg a második díj Dóry Lajos fogatának jutott. Idő (3000 m.) első 5 perc 36 másodperc, második 6 perc 5 másodperc. Totalisateur 1 : 5.

V. Eladó verseny. Versenyzett: Dóry Lajos Koldunya és Hanemje (Starttól) és az utónevezett Dessewffy Alajos gróf Madár és Röpitse (25 m. térhát-rány). Négyszeri körülgárás után Dóry Lajos nyerte az első díjat Dessewffy Alajos gróf pedig a másodikat. Idő (3000 m.) első 6 perc 14 másodperc, második 6 perc 15 másodperc alatt. Totalisateur 5 : 8.

VI. Tétverseny. Tét 25 frt. Pálya négyszer körül. Neveztek hat fogatot és ezek közül Kelet kapitány Elmája első. Bernrieder Kretása második és Eszterházy Miklós gróf Sikvölgye harmadik. Idő (3000 méter) első 5 perc 10 másodperc, második 5 perc 20 másodperc, harmadik 5 perc 42 másodperc. Totalisateur 5 : 8.

VII. Vigaszverseny. A hat nevezett ló közül csak egy indult és így a verseny walkover lett Singer Miksa Wolokitájára, mely egyedül járta körül a pályát.

A győri állandó tornacsarnok létesítésére rendezett sportünnep fényesen sikerült. Minden budapesti sportegyesület képviselve volt. A versenybizottság gr. Batthyányi Lajos főispán elnöke alatt a főváros és Győr legelőkelőbb sportsmanjeiből alakult. A versenyek lefolyása a következő volt: Athletikai viadatok. I. Versenyjárás. Öt résztvevő jelentkezett e versenyre. Az első díjat ezüst érmet, Follinusz Árpád nyerte el, a másodikat cserkoszorut Józsi. II. Sikverseny. Az első díjat ezüst érmet Falka Zsigmond, a másodikat cserkoszorut Sándor Akos nyerte el. III. Nyílt vasparipa-verseny. Az első díjat aranyérmet Vermes Nándor, a másodikat ezüstérmet Pilippovics Emil, a harmadikat cserkoszorut Vermes Lajos nyerte. IV. Ökölvívás. 3 tiszta lökésre. Az első díjat nyerle Vinnay Árpád (arany érem), a másodikat Ivánka Pál (ezüst érem.) V. Távugrás. Első lett 18 láb és 8 hüvelyket ugorva Zalka Zsigmond, második Vermes Lajos. VI. Nagy sikverseny. Táv. 3200 m. Vörösmarty Antal első, Körber Ferenc második. VII. Magas ugrás. Vermes Lajos első (ezüst érem), Vermes Sándor második (cserkoszoru). VIII. Nagy akadályverseny. Táv. 600 méter, 6 akadálylyal Bibek Ádám első, aranyérmet, Sándor Akos második, ezüstérmet nyerve. IX. Súlyemelés. 25 és 50 kilogrammos vasrudakkal. Vörösmarty Mihály első, Vermes Lajos második. X. Müverseny vasparipán. Az első díjat ezüstérmet Vermes Lajos nyerte, másodikat cserkoszorut Filippovich Emil. XI. Vigaszverseny. Futás sikkpályán. Az első díjat Sándor Akos vitte el. XII. Szabadtornázás a nyujtón. Első Szafka Manó, második Arnold Róbert. Versenyeztek: Vermes Nándor, Balogh Bódogh, Bély Mihály, Koerber Ferenc. Művészi mutatványaik nagy tetszést arattak.

Csónakverseny: Négyezvezős hajók versenye kormányossal. Handicap. Két négyezvezős, versenyzett «Thebe» és «Rába». Győzött a Rába legénysége.

Ügető- és lóverseny. I. Egyes fogatu ügetőverseny. Táv. 1000 méter. Az első díjat tiszteletdíj és a tétek fele Balogh Kálmáné Mórcaj pej lova, a másodikat a tétek másik felét Kégl Lajos Betyárja nyerte. II. Kettős fogatu ügető-verseny. Első Szalacsy Ferenc fogata, második Jerffy Ferenczé. Szalacsy tiszteletdíjat kapott. III. Urlovak versenye. Táv. 900 méter. Első Sötér Ferencz Wiesenje, második Mille Ödön pej lova. Sötér tiszteletdíjat kapott.

Az országos kiállítás alkalmából a budapesti lovar-egylet jövő őszi versenyein a díjak jelentékenyen magasabbak lesznek.

Az osztrák Derby-díjért csütörtökön futtattak a bécsi lóversenytéren. A bécsi versenyeknek ez a legérdekesebb napja s ezuttal is rendkívüli érdeklődés nyilvánult. Az előkelő világ teljes számmal jelent meg, nagy közönség is tömegesen, a fogadások nagy hévvel folytak s a tétek összege 81,415 forintba rugott. A Derby-díj 20,000 frt és tiszteletdíjkép 2000 frtos ezüst diszmu, mely a győztes lovat ábrázolja. Száztíz nevezésből csak tizet tartottak fenn. A győzelmet általában a gróf Hunyady Imre «Metallist»-jének jósolták, de csalódtak. Érdekesítő futam után a báró Springer «Vinea»-ja érkezett elsőnek; második a gróf Eszterházy Miklós «Stronzian»-ja, harmadik a Blaskovics Ernő «Cimer»-e lett. A többi futtatások iránt azlán alig volt érdeklődés, a közönség egy része eltávozott. Az ezerforintos handicapben gróf Schlick Ervin «Miramare»-je, a kétévesek versenyében (1000 forint) szintén a gróf Schlick «Kunst»-ja győzött. Az eladó versenyben (800 frt) gróf Esterházy Mór «Horace Vernet»-je, a gátversenyben (1200 frt) Fáy-Halász «Munkás»-a érkezett elsőnek; végül az akadályverseny 2000 frtos díját herceg Eszterházy «Ridotto»-ja nyerte.

Halászati hírek.

Az országos magyar gazdasági-egylet legközelebb küldöttséget fog meneszteni Aranyos-Maróthra, hogy ott Migazzi Vilmos grófnak, a halászati egylet elnökének halászlelepét tanulmányozza. A küldöttség június hó első felében indul utnak.

Gróf Migazzi Vilmos érdekes cikkét ismét jónak láttuk közölni a Halászati lapok legújabb, kitünően szerkesztett számából.

Az osztriga halászat idejét, mely május 1-én lejárt, az angol és francia kormányok közös megegyezéssel június 1-ig hosszabbították meg. Azon tengerrészek azonban, melyek a parttól 3 mértföldnél közelebb esnek, ezen idő alatt nem hajózhatók.

A haltenyésztő Bismarck. A német kancellár ritka előszere-tettel foglalkozik a haltenyésztéssel. Csaknem minden uradalmá-ban rendezett be halastavakat s azokban főleg a pisztráng faj szaporítására fekteti a fősúlyt. Így Grandeban, Friedrichsruhe mellett az idén több mint 10,000 pisztrángot költöttek ki.

A nagy orfa-tó Aranyos-Maróthon, az idén is szép gyarapo-dást mutat faj-állataiból. Így küldött egy szállítmányt Olasz-országba, Sella markinek Florencz mellett fekvő birtokára, egy másikat pedig Károlyi Sándor gróf főthi parkja számára.

Pisztrángok szaporítása. A földmivelés. ipar és kereskedelem-ügyi miniszterium Bars megye pisztrángvizeinek benépesítése cél-jából ez idén 70,000 darab pisztrángot bocsájtott rendelkezésre. Ebből a zsarnóczyi kincstári erdészet pisztrángjai 20,000 Bars-Szt-Kereszt határában levő Ipolyi Arnold püspök ő nagyméltósága tulajdonát képező Lutilla nevű 25.000 Odescalchy herceg uradalma 15,000 és a Hecsepatak 10,000 darabot kaptak.

KÖZGAZDASÁG.

A földmives-uzsora.

Népünknek ez a rákfenéje. Ez öli meg anyagilag, ez teszi tönkre szellemileg. Az uzsora igen sok rosznak a szülőanyja. Eddig csak az ugynevezett civilizált világ ismerte e mételyt, de ma már a földmives osztály so-raiban is befészkelte magát.

Földmives-uzsora két okból keletkezik.

Az első a könnyelműségben, a másik a földmivelés ter-mészetében s a bevétel rendszertelenségében keresendő. A könnyelműségből folyik a csapszék-adósság. — Az ilyen gyorsan nő. Egy pohár bor, sör, pálinka minden nap elfogy. — A rovás egyre gyarapodik. A sok adós-ság adóslével alakot nyer. Időközben csak újra kell né-hány pohár bor és a kréta egyre működik az ajtón. Az adóslével esedékessé válik. Egy jó pohár bor mellett meg-hosszabítják a lejáratot. Azért a jó pohár borért új ro-vást kap a gazda. Pénz nélkül kap szép ruhát, selyem-kendőt, ékszert, — nem kell semmit tennie, csak az írásra egy keresztet, hogy ott maradjon a keze vonása. Egyszerre azután csak tudtul adják a szegény adósnak, hogy hát nagyon sokkal tartozik ám, — mit tegyen ilyen-kor? még nagyobb adósságot is elvállal, csak el ne ve-gyék földjét, szőlőjét, marháját . . . Így jár a könnyelmű gazda. De a legtakarékosabb is áldozatul eshetik az uzso-rának. Nincs készpénze, kölcsönre szorul. Hol, kinél? Fa-lun nem igen tartanak készpénzt. Hosszabb időre szóló adósságra nem akar ki sem vállalkozni. Hiszi, hogy nem-sokára pénzhez jut. A vetések jól állanak, a bor ára nem rosz, a marhát veszik, nem lehetne-e most egy kissé több összeget ígérni, hisz a jövő negyedben mindentől pénzt csinálhat? El lehet ilyenkor a váltót is fogadni.

Jön az eső, jég jár — sülyedés. Adófizetésre nem is gondolt. A váltó lejárt — és fizetni nem tud. No, de megvan a szép kis birtok — mit árthat, ha jó kamatok mellett egy kissé többet is iger. Hamar megtörténik. Nyá-kán az adósság. — Vele együtt a gond, nyugtalanság, talán a csapszék; az adósság egyre nő, hogy megmenek-üljön egyelőre a gondtól, nem ígérhet-e ismét többet?

És ilyenkor már az uzsora hatalma alatt áll, amit csak hamar követ a második időszak, midőn már az uzsora békóiban van.

Hogy lehet ezen segíteni? A jelzálog-hitel rendezésen kívül — érvénytelennek kell nyilatkoztatni mindennemű terményre vonatkozó adásvevést, mely az aratás előtt történik, másodsor meg kell vizsgálni minden adósság keletkezését és mind a polgári, mind a váltó végrehajtásoknál azon elvet kell érvényesíteni, hogy az adós csak a készpénzben adott kölcsönt tartozik visszafizetni, s hogy kamatot csak annyit adni, mennyit a kölcsönzött tőke veszélye igazol. A vizsgálatnak lesz feladata földeríteni: mily bűn terheli a hitelezőt, szándékkal készítette-e elő a szorult kinos helyzetét s ígértetett-e magának kölcsön nélküli adósság-kötelezettségeket? s ha az uzsora-büntett jelenségei főnforognak: kérlelhetlenül folyamatba kell tenni a büntető eljárást. A paraszttapasztatlan és bártortalan; — ügyvédtől irtózik. S ezért a gazdasági egyleteket tartja legalkalmasabbaknak arra, — hogy e téren is üdvös tevékenységet fejtsenek ki.

Czélszerű volna, ha minden parasztbirtok árverezésével az adós az ügyet megvizsgálás czéljából a gazdasági egylet elé terjesztené az adósság keletkezése történetének előadása mellett oly czélből, hogy a reális adós jogait az uzsora adósságokkal szemben az egyesület védje meg. Ha a gazdasági egyletek eme feladatukat komolyan s erélylyel teljesítik, azon esetek melyekben közreműködéseik igényeltetnék, mindig ritkábban fordulnának elő. A gazdasági egyesületek leginkább ismerik a baj komolyságát — s tudván azt, hogy egyesek jogaiban saját jogukat védik, a kötelesség komoly teljesítése iránt kétség nem lehet.

Gazdasági közlemények.

Vetések állása. Hivatalos jelentések szerint a *felvidéken* az *őszi búzából* közepes termés várható. Abauj-Torna és Nógrád megyék némely részeiben a buza és árpa rozsdalepett és megsárgult. A *rozs* a legtöbb helyen ritka maradt, itt-ott pedig silány. A *tavasziakkal* Liptó, Szepes, Ung és Trencsén megyék kivételével elkészültek. *Takarmányhiány* miatt már csak Liptó és Gömör megyéből érkeztek kedvezőtlen hírek. A *dunántúli* megyékben az őszi búzát túlkövérsege miatt sok helyen sarlózzák. Moson és Veszprém megyékben az őszirozsda mutatkozik. A *rozs* ritkasága miatt általánosak a panaszok. Az *alföld* északi és déli részében az *őszi és tavaszi* az utóbbi időben sokat javultak, sőt helyenkint kitünően állnak. Heves, Bihar, Pest-Pilis-Solt-Kiskun és Temes megyék némely lapályosabb helyein azonban az utóbbi esőzések folytán a vetések megsárgultak. A *rozs* ezen részeken is felette ritka. *Erdélyben* az *őszi vetések* igen szépek, azonban Alsó-Fehér megyében több helyen foltosak, Maros-Torda és Szolnok-Doboka megyékben pedig azok megsárgultak. Alsó-Fehér megyében a *rozsok* silányak, Maros-Torda és Torda-Aranyos megyében pedig felette ritkák. A *kapásnövények* elültetésével és tengerivetéssel az ország legnagyobb részében már elkészültek. A *repeze* általában véve javult. Bihar és Békés megyében helyenkint a bolha pusztit. Erdélyben a *repeze* szinte elég jól áll. A *gyümölcsfák* a nagy mérvben fellépett cserebogarak és gyakori éjjeli derek folytán ország-szerte sokat szenvedtek, kivéve Erdélyt, — a hol, bár szintén előfordultak ilyenmü károk, egészben véve mégis ott aránylag a legjobb gyümölcsstermés várható. A *szőlők* annyira előre vannak, hogy egyes helyeken, mint Fehér megyében, már fűrtök is mutatkoznak.

Az országos gazdasági egyesület okt. 27-én szecsavágó versenyt rendez Bián, a herceg Metternich Rikárd bajnai-biai uradalmának székhelyén, mely akkor már az új vasuti összeköttetésnél fogva a fővárostól csak félóránnyira fekvő állomás lesz.

HETI SZEMLEK.

UDVARI HIREK.

Ö felsége érdeklődéssel tekintette meg az újépületi kadétiskolát. Báró Edelsheim-Gyulay főhadparancsnok az intézeti tanárok élén fogadta. Az udvaron sorban voltak felállítva a hadapródok, kiknek magatartását és ügyes gyakorlatait ő felsége megdicsérte. Aztán a tantermekbe ment s több növendékhez kérdéseket intézett. Megtudva, hogy az első évfolyam hallgatói nagyjából tőzsgyökeres magyarok, néhány kérdést magyarul is tett. Általában a magyar nyelvből való vizsgálat ő felségét élénken érdekelte. Négy bécsi és két horvát ifju is nyelvünk kiejtésében s németből magyarra való fordításukban oly ügyességet tanusítottak, hogy egy horvátot ő felsége magyarnak vélt. A hálótermekben a tisztasággal, renddel meg volt elégedve, a torna- és vivóteremben pedig a növendékek testgyakorlati s vivási ügyességével. A szerajevoi kereszténynövendékeket is bemutatták, kik néhány hó előtt még egy szót sem tudtak németül s most már elég folyékonyan beszélnek. Egynegyed ötre járt az idő, midőn a király távozott, előbb kiéjezve meglegedését Blaschek lovag alezredesnek, ki ez iskola élén áll. Az épület előtt nagy néptömeg éljenze ő felségét, ki nyájasan köszönt jobbra balra s aztán a várpalotába hajtatott. A helyőrségi csapatok szemléjét is megtartotta a Rákoson.

József főherceg Fiuméből a fővárosba érkezett és mindjárt érkezése után Albrecht főherceggel áthajtottak a muzeumépületbe az ötvösműkiállítás megtekintésére. Dr. Pulszky Károly, ki épen ott dolgozott, fogadta a magas vendégeket, kik mintegy öt negyedóra hosszáig időztek ott, és lekötött figyelemmel hallgatták Pulszky Károly szakszerű magyarázatait. Eltávozásukkor a legnagyobb elismeréseket nyilvánították a kiállítás nagyszerűsége fölött és kalauzoknak megköszönték a szives magyarázatokat. A kiállítástól visszahajtottak a királyi várpalotába.

Stefánia trónörökösne 21-én ünnepelte huszadik születésnapját. Szülői és a mi királyunk és királynőnk üdvözlő táviratokat küldtek neki.

Mária Anna császár-királyné ékszerai. Egy velencei lap beszéli: «V. Ferdinand király lemondása után Mária Anna királyné évente meglátogatta gallierai uradalmát. A környék papsága és szegényei természetesen minden ily alkalmat felhasználtak arra, hogy a felséges asszonyt elárasztják folyamodásaikkal. Így a trevisoi postaigazgató, ki alá a gallierai postahivatal is tartozik, azt állítja, hogy 1861-ben nyolczezer ilyen folyamodó levél ment át a kezén. Egy nap magas állású pap jelent meg a felséges asszony előtt, nagy összeget kérve tőle egy papnevelő-intézet alapítására. A császárkirályné előhozatta ékszereit és megkérde a főpapot: vajjon mennyire becsüli azokat. A pap azt mondta, hogy a kincsek megérnek pár százezer lirát. «Ön téved», szolt a felséges asszony. «Ez ékszerek hamisak és csak azért készítettem, hogy a férjem ne vegye észre, hogy a valódiakat elzalogosítottam, itt Gallierában özvegyek menedékházát építendő. Láthatja tehát, hogy nekem most pénzem nincs.»

Lipót coburg-góthai herceg 19-én elhunyt. A gyász több uralgó családot érint, melyekhez az elhunytat rokoni kapocs fűzte. Testvére volt néhai Coburg Agoston hercegnek, tehát nagybátyja Coburg Fülöp hercegnek, ki tudvalevőleg sógora Rudolf trónörökösnek. Az elhunytak testvére volt Ferdinand portugali király is. Lipót herceg hatvan éves volt, barátja és pártfogója volt az irodalomnak és művészetnek s tábornoki rangot viselt az osztrák-magyar hadseregben. Morgantikus házasságban élt Geiger Konstanzia asszonnyal, az egykori zongoraművésznővel, ki aztán Ruttenstein bárónő címet nyert. József főherceg családját is közelről érinti a gyász; Klotild főhercegné, ki tudvalevőleg szintén herceg Coburg Ágost leánya, nagybátyját veszté el az elhunyt Lipót hercegen. Végrendeletét 22-én bontották fel a bécsi Hotel Lamm-ban, a hol a herceg lakott. A felbontással azért késtek eddig, mert a járásbíróság illetéktelennek jelenté ki magát, azzal az indokolással, hogy a herceg helyzete exterritorialis. A főudvarmesteri hivatal is inkompetensnek nyilvánítá magát, míg végre a német követség küldött képviselőt a végrendelet felbontásához. A herceg általános örököse egyetlen fia; az özvegyről, Ruttenstein Constance bárónőről, tekintélyes összeggel emlékezik meg a végrendelet. A temetésre vonatkozó intézkedéseket Fülöp coburg-góthai herceg tette meg, kinek ő felsége a király Budapestről részvét-táviratot küldött.

H A D S E R E G.

Haditengerészeti tanfolyam. A fiumei cs. kir. haditengerészeti akadémia új iskolai éve szept. 16-án veszi kezdetét. Növendékek felvételéért úgy ingyen, mint féldíjért és egészdíjért, még lehet

folyamodni, miután a megszabott létszám még nem teljes. A felvételi feltételekre nézve tájékoztatást nyújt a polai kikötő parancsnokság, valamint a trieszti tengerészeti parancsnokság.

Hadihajók utja. «Sebenico» torpedóhajó, miután felette Lussinban a tengerészeti parancsnokság szemlét tartott, Pólába érkezett s a következő napon már szolgálaton kívül helyeztetett. Ezenkívül Pólában tartózkodnak a «Duna» «Argentina» «Lissa» és «Habsburg» nevű hadihajók. Az összes hadihajók felett ő felsége valószínűleg junius közepétájon fogja megtartani a szemlét.

A Hebbler-féle lőfegyverekkel Németországban megejtett kísérletek igen kedvező sikert eredményeztek. A sikerült kísérlet után a siami követség saját kormányra részére több példányt vásárolt.

A tüzérség újra szervezéséről érkeznek hírek Olaszországból. Ezek szerint a meglevő ezredek két részre válva, mindegyik részhez 6 üteg osztatik be.

Hadi léghajózás. Angliában hadi léghajózási tanfolyam nyílt, hol nagyszámu katonatiszt és altiszt fog kiképeztetni a hadi léghajózás tudományára, nevezetesen az ahhoz szükséges gázok fejlesztésére, a gömb mikénti megtöltésére az uszó léghajóról, a tér és egyéb képek felvételére. Általában Anglia arra törekszik, hogy a hadi léghajózás kompletirozásával a hadsereg ez irányban is erősödjék.

Ő felsége 21-én a helyőrségi csapatok megszemlélését folytatta. 22-én kivonult a 23-ik gyalog serezed (br. Döpfner) két zászlóalja Gold lovag ezredes vezénylete alatt, a 69-ik gyalog serezed (gr. Jellachich) 2. és 3. zászlóalja, Killics ezredes parancsnoksága alatt, továbbá az 52-ik gyalog serezed (Frigyes főherczeg) egy zászlóalja. A király kíséretével pontban reggel nyolcz órakor érkezett a Rákosra. A kíséret és a kivonult csapatok teljes menetfelszereléssel jelentek meg. A király átvéve a jelentéseket, azonnal parancsot adott a gyakorlatok megkezdésére. A csapatok főleg lögyakorlatokat végeztek. A király látható érdeklődéssel kísérte gyakorlatokat, ezek közül többre megjegyzéseket is tett. A gyakorlatok végeztével a király maga köre gyűjté a főtiszteket, teljes megelégedését fejezte ki a csapatok szabályos mozdulatai, a legénység kitünő magatartása felett. Fél tizenegy órakor ő felsége a várpalotába tért vissza.

E G Y H Á Z.

Ő szentsége e hó 1-én egy motupropriot adott ki a vatikáni archivumok, s a paleografiai és összehasonlító történelmi iskola új szabályzatára vonatkozólag, souverain akarátának végrehajtását Hergenroether bibornokra bízva, a következő levéllel:

Bibornok ur!

A történelmi kritikai tanulmányok különös fontossága, az Egyház és az Apostoli szék védelme tekintetében már pápaságunk kezdetén arra határozott el Minket, hogy a pápai vatikáni archivumot megnyissuk a tanulmányozók kutatásainak. Ugy rendelkezünk, hogy annak igazgatását a szentegyház egyik bibornoka vegye át, azon megbizással, hogy hathatós ösztönzést nyújtson a történelmi emlékek és az apologetikus disciplinák tanulmányozására. Megengedtük a bibornok-levéltárnoknak, hogy a tudósok kényelmére mérsékelje a pápai archivumok régi használati szabályzatát, s úgy rendelkezünk, hogy egy szomszéd tanulmányozási terem nyitassék meg azok számára, kik a régi okmányok kritikai tanulmányozására adják magukat. Látván, hogy mennyire visszaélnék a történelemmel az igazság és a vallás kárára, ajánlottuk, hogy mozdítsák elő a részrehajtatlan tanulmányozást, s mult 1883. évi augusztus 18-iki levelünkkel igénybe vettük a szent collegium három kitünő tagjának buzgalmát és tudományát, hogy előmozdítsuk a történelmi-apologetikai munkálatokat, s a pápaság hivatalos okmányainak kiadását.

De hogy még gyümölcsözőbbé tegyük ezen tanulmányokat, elhatároztuk, hogy ugyanazon levéltár mellett egy paleografiai összehasonlító történelmi iskolát nyitunk, melyben a fiatal clerus kiképezhesse magát az egészséges kritika gyakorlataiban. — Egyszermind, elérkezettnek látván a pillanatot arra, hogy a szükségnek megfelelőbb szervezetet adjunk levéltárunknak, alkalmas szabályzattal, elrendeltük egy új használati szabályzat kidolgozását. Ez szentesítettén e hó 1-én kiadott külön motuproprio-unkkal magában foglalja azon szabályokat, melyek alá esnek mostantól fogva a levéltár, a tanulmányterem, a történelmi és paleografiai iskola, s származtatjuk Önhöz bibornok ur, hogy gondoskodjék végrehajtásáról.

Adatott vatikáni palotánkban 1884. május 15-én.

Ő szentsége Simeoni bibornokot a laterani «Canonici Regorali» protectorává és Czacki bibornokot a «Mária társulata» cz. congregatio protectorává nevezte ki.

A szabadkőművesek ellen mozgalom indult meg az Egyesült-Államokban. Mult december hó közepén Philadelphiában alakult egy antiszabadkőműves liga, mely nagygyűlésén a szabadkőművességet az Egyesült-Államokra «vészhozó»-nak, a keresztény

vallás morálja aláásójának bélyegezte. Folyó évi február 21-én Springfieldben tartottak nagy népgyűlést, melynek célja volt egy szabadkőműves-ellenes társulat alapítása. E gyűlésen 19 államból való egyletek küldöttei vetlek részt.

Junius hóban Chicagóban terveznek nagy tüntetést a szabadkőművesség ellen. Ezen gyűlésen részt fognak venni az anti-szabadkőműves egyletek s ez alkalommal meg fogják állapítani az actió programját.

A michigani egylet már megválasztotta a maga 13 tagját a chicagói nagygyűlésre.

Mivel az amerikaiak nagymesterek az egyletek alakításában, a keletkező nagy anti-szabadkőműves liga sok jót ígér. Ezt a protestansok tervezik, de a katolikusok sem tétlenek.

A Johannista-rend római katolikus Uniója junius 27-én tartja hatodik nagygyűlését. Ez Uniónak is főcélja a szabadkőművesség leküzdése.

E nagygyűlésen a clevelandi püspök fog elnökölni. — Az Unió nagygyűlése impozansnak ígérkezik.

Ő szentsége mult csütörtökön, május 15-én Tárkányi Béla és Fraknoi Vilmos apátkanonok urakat magánkihallgatáson fogadta, kik ez alkalommal átnyújtották a Szt. István Társulat hódoló föliratát és Péterfilléreit, szóval is tolmácsolva a Társulat és különöse. az új gróf elnökök hódolatát. Ő szentsége meleg szavakkal válaszolt s szokottnál élénkebben tolmácsolta a magyar nemzet iránti rokonszenvét, azután pedig a Szent István Társulat védnökeire s általán minden tagjára apostoli áldását adta. A kihallgatás alatt Fraknoi a «Monumenta Vaticana Hungariae» munkálatainak folyamáról tett jelentést ő szentségének, a két megjelent kötetnek legelső példányát azonban a postaküldemény megkésése miatt nem nyújthatta át. A vatikáni levéltárban a munkálatok serényen folynak. P. Denille, a tudós osztrák dominicanus, a levéltár nem rég kinevezett allevéltárnoka, a legnagyobb buzgalmat fejt ki. Fraknoi ez alkalommal az 1821—6 években Magyarország területén szedett pápai tizedekről szóló, eddig ismeretlen hosszú jelentés nyomára jött, holott eddig ily okmányok csak a XIV. századból voltak ismeretesek.

Fm. Simor János bibornok herczegprimás ő emja az épülőfélben levő pesti kath. legényelet házára két ezer frtot adakozott.

A herczegprimás körlevelét a jószágfosztó olasz kormány ellen, mely lapunk mult számából nyomdai hiba folytán kimaradt, a következőkben ismertetjük: Az örök város és a pápai államok birtorlóinak szüntelen oda irányult merényletei, hogy a Szentszéknek a lelkiekre vonatkozó legszentebb jogait mindinkább megcsorbítsák, szólásra kényszerítették szentséges Atyánkat. A felszólalás legközelebbi oka a ker. hitterjesztés, a Propagandának élén álló congregatió kifosztása volt, melyben e hallatlan igazságtalanság szerzői mintegy vetélkedni látszanak a Jakobinusokkal, akik a mult század végén Rómába és a pápai birtokokba betörttek, s miután előbb Istent határozatilag tekintélyétől megfosztani iparkodtak, a benne való hit terjesztésének intézményét is eltörölték. Aki a Propagandát olasz vagy más nemzeti intézménynek nevezi, az a tudatlanokat ugyan megcsalja, de azok előtt, akik a dolgot ismerik, nevetség tárgya lesz. Ha létezik nemzetközi vagyis minden nemzet közös birtokát képező intézmény, ugy a szóban levő congregatió mindenestre az, mert ennek tevékenysége az egész földkerekségére kiterjedő vagyona az adományozók szándéka és akarata szerint az egész kath. világ közös birtokát képezi. E congregatio a római pápának mintegy jobb keze, mert ennek segítségével oldja meg Istentől rendelt apostoli feladatának legfontosabb részét: a ker. hitnek terjesztését az egész földön. Aki tehát a pápaság természetéből kifolyó ezen intézményt megtámadja s megsemmisíteni törekszik, az magát a pápaságot támadja meg, s amennyire tőle függ, megdönteni akarja. Az olasz kormány, mint tudjuk, a szerzetesrendeket és congregatiókat, a betegeknek ápolásával foglalkozók kivételével, mind eltörölte s az így eltörölteknek házait, azok felszereléseit, könyvtárait, összes világi birtokait, mint tulajdonos nélküli dolgokat a kincstárnak adta át. Ugyanezen törvény a parlamenttel oly törvényt hozatott, mely szerint a templomok, az egyházi intézmények, ugy szintén az egyházi akár phisikai, akár erkölcsi személyek ingatlan javakat sem nem birhatnak, sem nem szerezhhetnek. S miután a törvény már megvolt, a kormány első teendője volt közegeinek meghagyni, hogy az említett egyházi birtokosok összes vagyonaikat elárverezék vagy igazabban szólva, elköttyavetyéljék s az így nyert pénzt kezelés végett a közkincstárba tegyék, a templomoknak s egyházi intézmények- és személyeknek csak azon joguk hagyatott meg, hogy a kamatok kétharmadát a kincstárból fölvehetik, a harmadik harmad különféle illetek és kezelési költségek czimén lehu- zatik. Ezen törvényt az olasz kormány a Propagandára is akarja alkalmazni, sőt tényleg alkalmazta is, amennyiben a congregatio némely javait már is eladatta. Mily érzülettel vannak ez intézet iránt az örök város hatalomvivői, az az 1874. jun. 23-án Nápoly-

És ilyenkor már az uzsora hatalma alatt áll, amit csak hamar követ a második időszak, midőn már az uzsora békóiban van.

Hogy lehet ezen segíteni? A jelzálog-hitel rendezésén kívül — érvénytelennek kell nyilatkoztatni mindennemű terményre vonatkozó adásvevést, mely az aratás előtt történik, másodsor meg kell vizsgálni minden adósság keletkezését és mind a polgári, mind a váltó végrehajtásoknál azon elvet kell érvényesíteni, hogy az adós csak a készpénzben adott kölcsönt tartozik visszafizetni, s hogy kamatot csak annyit adni, mennyit a kölcsönzött tőke veszélye igazol. A vizsgálatnak lesz feladata földeríteni: mily bűn terheli a hitelezőt, szándékkal készítette-e elő a szorult kinos helyzetét s ígértetett-e magának kölcsön nélküli adósság-kötelezettségeket? s ha az uzsora-büntett jelenségei főforognak: kérlelhetlenül folyamatba kell tenni a büntető eljárást. A paraszt tapasztalatlan és bátortalan; — ügyvédtől irtózik. S ezért a gazdasági egyleteket tartja legalkalmasabbaknak arra, — hogy e téren is üdvös tevékenységet fejtsenek ki.

Czélyszerű volna, ha minden parasztbirtok árverezésével az adós az ügyet megvizsgálás céljából a gazdasági egyesület elé terjesztené az adósság keletkezése történetének előadása mellett oly célból, hogy a reális adós jogait az uzsora adósságokkal szemben az egyesület védje meg. Ha a gazdasági egyesületek eme feladatukat komolyan s erélylyel teljesítik, azon esetek melyekben közreműködéseik igényeltetnék, mindig ritkábban fordulnának elő. A gazdasági egyesületek leginkább ismerik a baj komolyságát — s tudván azt, hogy egyesek jogaiban saját jogukat védik, a kötelesség komoly teljesítése iránt kétség nem lehet.

Gazdasági közlemények.

Vetések állása. Hivatalos jelentések szerint a *felvidéken* az *őszi búzából* közepes termés várható. Abauj-Torna és Nógrád megyék némely részeiben a buza és árpa rozsdalepett és megsárgult. A *rozs* a legtöbb helyen ritka maradt, itt-ott pedig silány. A *tavasziakkal* Liptó, Szepes, Ung és Trencsén megyék kivételével elkészültek. *Takarmányhiány* miatt már csak Liptó és Gömör megyéből érkeztek kedvezőtlen hírek. A *dunántúli* megyékben az őszi búzát túlkövérsége miatt sok helyen sarlózzák. Moson és Veszprém megyékben az őszirozsda mutatkozik. A *rozs* ritkasága miatt általánosak a panaszok. Az *alföld* északi és déli részében az *őszirozs* és *tavaszirozs* az utóbbi időben sokat javultak, sőt helyenkint kítűnően állnak. Heves, Bihar, Pest-Pilis-Solt-Kiskun és Temes megyék némely lapályosabb helyein azonban az utóbbi esőzések folytán a vetések megsárgultak. A *rozs* ezen részeken is felette ritka. *Erdélyben* az *őszi vetések* igen szépek, azonban Alsó-Fehér megyében több helyen foltosak, Maros-Torda és Szolnok-Doboka megyékben pedig azok megsárgultak. Alsó-Fehér megyében a *rozsok* silányak, Maros-Torda és Torda-Aranyos megyében pedig felette ritkák. A *kapásnövények* elültetésével és tengerivetéssel az ország legnagyobb részében már elkészültek. A *repcze* általában véve javult. Bihar és Békés megyében helyenkint a bolha pusztit. Erdélyben a *repcze* szinte elég jól áll. A *gyümölcsfák* a nagy mérvben fellépett cserebogarak és gyakori éjjeli derek folytán ország-szerte sokat szenvedtek, kivéve Erdélyt, — a hol, bár szintén előfordultak ilyenmü károk, egészben véve mégis ott aránylag a legjobb gyümölcstermés várható. A *szőlők* annyira előre vannak, hogy egyes helyeken, mint Fehér megyében, már fűrtök is mutatkoznak.

Az országos gazdasági egyesület okt. 27-én szecskaavágó versenyt rendez Bián, a herceg Metternich Rikárd bajnai-biai uradalmának székhelyén, mely akkor már az új vasuti összeköttetésnél fogva a fővárostól csak félóránnyira fekvő állomás lesz.

HETI SZEMLEK.

UDVARI HIREK.

Ö felsége érdeklődéssel tekintette meg az újépületi kadétiskolát. Báró Edelsheim-Gyulay főhadparancsnok az intézeti tanárok élén fogadta. Az udvaron sorban voltak felállítva a hadapródok, kiknek magatartását és ügyes gyakorlatait Ö felsége megdicsérte. Aztán a tantermekbe ment s több növendékhez kérdéseket intézett. Megtudva, hogy az első évfolyam hallgatói nagyobbára tőzsgyökeres magyarok, néhány kérdést magyarul is tett. Általában a magyar nyelvből való vizsgálat Ö felségét élénken érdekelte. Négy bécsi és két horvát ifju is nyelvünk kiejtésében s németből magyarra való fordításukban oly ügyességet tanúsítottak, hogy egy horvátot Ö felsége magyarnak vélt. A hálótermekben a tisztasággal, renddel meg volt elégedve, a torna- és vivóteremben pedig a növendékek testgyakorlati s vivási ügyességével. A szerajevoi kereszténynövendékeket is bemutatták, kik néhány hó előtt még egy szót sem tudtak németül s most már elég folyékonyan beszélnek. Egynegyed ötre járt az idő, midőn a király távozott, előbb kifejezve meglepedését Blaschek lovag alezredesnek, ki ez iskola élén áll. Az épület előtt nagy néptömeg éljenzé Ö felségét, ki nyájasan köszönt jobbra balra s aztán a várpalotába hajtatott. A helyőrségi csapatok szemléjét is megtartotta a Rákoson.

József főherceg Fiuméből a fővárosba érkezett és mindjárt érkezése után Albrecht főherceggel áthajtottak a muzeumépületbe az ötvösműkiállítás megtekintésére. Dr. Pulszky Károly, ki épen ott dolgozott, fogadta a magas vendégeket, kik mintegy öt negyedóra hosszáig időztek ott, és lekötött figyelemmel hallgatták Pulszky Károly szakszerű magyarázatait. Eltávozásukkor a legnagyobb elismerésüket nyilvánították a kiállítás nagyszerűsége fölött és kalauzoknak megköszönték a szives magyarázatokat. A kiállítástól visszahajtottak a királyi várpalotába.

Stefánia trónörökös 21-én ünnepelte huszadik születésnapját. Szülői és a mi királyunk és királynőnk üdvözlő táviratokat küldtek neki.

Mária Anna császár-királyné ékszerai. Egy velencei lap beszéli: «V. Ferdinand király lemondása után Mária Anna királyné évente meglátogatta gallierai uradalmát. A környék papsága és szegényei természetesen minden ily alkalmat felhasználtak arra, hogy a felséges asszonyt eláraszszák folyamodásaikkal. Így a trevisoi postaigazgató, ki alá a gallierai postahivatal is tartozik, azt állítja, hogy 1861-ben nyolcezer ilyen folyamodó levél ment át a kezén. Egy nap magas állású pap jelent meg a felséges asszony előtt, nagy összeget kérve tőle egy papnevelő-intézet alapítására. A császárkirályné előhozatta ékszerait és megkérde a főpapot: vajjon mennyire becsüli azokat. A pap azt mondta, hogy a kincsek megérnek pár százezer lirát. «Ön téved», szolt a felséges asszony. «Ez ékszerek hamisak és csak azért készítettem, hogy a férjem ne vegye észre, hogy a valódiakat elzalogosítottam, itt Gallierában özvegyek menedékházát építendő. Láthatja tehát, hogy nekem most pénzem nincs.»

Lipót coburg-góthai herceg 19-én elhunyt. A gyász több uralkodó családot érint, melyekhez az elhunytat rokoni kapocs fűzte. Testvére volt néhai Coburg Ágoston hercegnek, tehát nagybátyja Coburg Fülöp hercegnek, ki tudvalevőleg sógora Rudolf trónörökösnek. Az elhunytak testvére volt Ferdinand portugali király is Lipót herceg hatvan éves volt, barátja és pártfogója volt az irodalomnak és művészetnek s tábornoki rangot viselt az osztrák-magyar hadseregben. Morganatikus házasságban élt Geiger Konstanzia asszonnyal, az egykori zongoraművésznővel, ki aztán Ruttenstein bárónő czimet nyert. József főherceg családját is közelről érinti a gyász; Klotild főhercegné, ki tudvalevőleg szintén herceg Coburg Ágost leánya, nagybátyját veszté el az elhunyt Lipót hercegen. Végrendeletét 22-én bontották fel a bécsi Hotel Lamm-ban, a hol a herceg lakott. A felbontással azért késtek eddig, mert a járásbiróság illetéktelennek jelenté ki magát, azzal az indokolással, hogy a herceg helyzete exterritorialis. A főudvarmesteri hivatal is inkompetensnek nyilatkozta magát, míg végre a német követség küldött képviselőt a végrendelet felbontásához. A herceg általános örököse egyetlen fia; az özvegyről, Ruttenstein Constance bárónőről, tekintélyes összeggel emlékezik meg a végrendelet, A temetésre vonatkozó intézkedéseket Fülöp coburg-góthai herceg tette meg, kinek Ö felsége a király Budapestről részvétáviratot küldött.

H A D S E R E G.

Haditengerészeti tanfolyam. A fiumei cs. kir. haditengerészeti akadémia új iskolai éve szept. 16-án veszi kezdetét. Növendékek felvételéért úgy ingyen, mint féldíjért és egészdíjért, még lehet

folyamodni, miután a megszabott létszám még nem teljes. A felvételi feltételekre nézve tájékoztatást nyújt a polai kikötő parancsnokság, valamint a trieszti tengerészeti parancsnokság.

Hadihajók utja. «Sebenico» torpedóhajó, miután felette Lussinban a tengerészeti parancsnokság szemlét tartott, Pólába érkezett s a következő napon már szolgálaton kívül helyeztetett. Ezenkívül Pólában tartózkodnak a «Duna» «Argentina» «Lissa» és «Habsburg» nevű hadihajók. Az összes hadihajók felett ő felsége valószínűleg junius közepétájon fogja megtartani a szemlét.

A Hebbler-féle lőfegyverekkel Németországban megejtett kísérletek igen kedvező sikert eredményeztek. A sikerült kísérlet után a siami követség saját kormánya részére több példányt vásárolt.

A tüzérés új szervezéséről érkeznek hírek Olaszországból. Ezek szerint a meglevő ezredek két részre válva, mindegyik részhez 6 üteg osztatik be.

Hadi léghajózás. Angliában hadi léghajózási tanfolyam nyílt, hol nagyszámu katonalízt és altízt fog kiképeztetni a hadi léghajózás tudományára, nevezetesen az ahhoz szükséges gázok fejlesztésére, a gömb mikénti megtöltésére az uszó léghajóról, a tér és egyéb képek felvételére. Általában Anglia arra törekszik, hogy a hadi léghajózás kompletirozásával a hadsereg ez irányban is erősödjék.

Ő felsége 21-én a helyőrségi csapatok megszemlélését folytatta. 22-én kivonult a 23-ik gyalog serezed (br. Döpfner) két zászlóalja Gold lovag ezredes vezénylete alatt, a 69-ik gyalog serezed (gr. Jellachich) 2. és 3. zászlóalja, Killics ezredes parancsnoksága alatt, továbbá az 52-ik gyalog serezed (Frigyes főherczeg) egy zászlóalja. A király kíséretével pontban reggel nyolcz óraker érkezett a Rákosra. A kíséret és a kivonult csapatok teljes menetszereléssel jelentek meg. A király átvéve a jelentéseket, azonnal parancsot adott a gyakorlatok megkezdésére. A csapatok főleg lögyakorlatokat végeztek. A király látható érdeklődéssel kísérte gyakorlatokat, ezek közül többre megjegyzéseket is tett. A gyakorlatok végeztével a király maga köre gyűjté a főtiszteket, teljes meglegedését fejezte ki a csapatok szabályos mozdulatai, a legénység kitünő magatartása felett. Fél tizenegy óraker ő felsége a várpalotába tért vissza.

EGYHÁZ.

Ő szentsége e hó 1-én egy motupropriot adott ki a vatikáni archivumok, s a paleografiai és összehasonlító történelmi iskola új szabályzatára vonatkozólag, souverain akarátának végrehajtását Hergenroether bibornokra bizva, a következő levéllel:

Bibornok ur!

A történelmi kritikai tanulmányok különös fontossága, az Egyház és az Apostoli szék védelme tekintetében már pápaságunk kezdetén arra határozott el Minket, hogy a pápai vatikáni archivumot megnyissuk a tanulmányozók kutatásainak. Ugy rendelkezünk, hogy annak igazgatását a szentegyház egyik bibornoka vegye át, azon megbizással, hogy hathatós ösztönzést nyújtson a történelmi emlékek és az apologetikus disciplinák tanulmányozására. Megengedtük a bibornok-levéltárnoknak, hogy a tudósok kényelmére mérsékelje a pápai archivumok régi használati szabályzatát, s úgy rendelkezünk, hogy egy szomszéd tanulmányozási terem nyitassék meg azok számára, kik a régi okmányok kritikai tanulmányozására adják magukat. Látván, hogy mennyire visszaélnék a történelemmel az igazság és a vallás kárára, ajánlottuk, hogy mozdítsák elő a részrehajtatlan tanulmányozást, s mult 1883. évi augusztus 18-iki levelünkkel igénybe vettük a szent collegium három kitünő tagjának buzgalmát és tudományát, hogy előmozdítsuk a történelmi-apologetikai munkálatokat, s a pápaság hivatalos okmányainak kiadását.

De hogy még gyümölcsözőbbé tegyük ezen tanulmányokat, elhatároztuk, hogy ugyanazon levéltár mellett egy paleografiai összehasonlító történelmi iskolát nyitunk, melyben a fiatal clerus kiképezhesse magát az egészséges kritika gyakorlataiban. — Egyszer mind, elérkezettnek látván a pillanatot arra, hogy a szükségnek megfelelőbb szervezetet adjunk levéltárunknak, alkalmas szabályzattal, elrendeltük egy új használati szabályzat kidolgozását. Ez szentesítettén e hó 1-én kiadott külön motuproprio-unkkal magában foglalja azon szabályokat, melyek alá esnek mostantól fogva a levéltár, a tanulmányterem, a történelmi és paleografiai iskola, s származtatjuk Önhöz bibornok ur, hogy gondoskodják végrehajtásáról.

Adatott vatikáni palotánkban 1884. május 15-én.

Ő szentsége Simeoni bibornokot a laterani «Canonici Regorali» protectorává és Czacki bibornokot a «Mária társulata» cz. congregatio protectorává nevezte ki.

A szabadkőművesek ellen mozgalom indult meg az Egyesült-Államokban. Mult deczember hó közepén Philadelphiában alakult egy antiszabadkőműves liga, mely nagygyűlésén a szabadkőművességet az Egyesült-Államokra «vészhozó»-nak, a keresztény

vallás morálja aláásójának bélyegezte. Folyó évi február 21-én Springfieldben tartottak nagy népgyűlést, melynek célja volt egy szabadkőműves-ellenes társulat alapítása. E gyűlésen 19 államból való egyetek küldöttei vettek részt.

Junius hóban Chicagóban terveznek nagy tüntetést a szabadkőművesség ellen. Ezen gyűlésen részt fognak venni az anti-szabadkőműves egyetek s ez alkalommal meg fogják állapítani az actió programját.

A michigani egyet már megválasztotta a maga 13 tagját a chicagói nagygyűlésre.

Mivel az amerikaiak nagymesterek az egyetek alakításában, a keletkező nagy anti-szabadkőműves liga sok jót ígér. Ezt a protestansok tervezik, de a katholikusok sem tétlenek.

A Johannista-rend római katholikus Uniója junius 27-én tartja hatodik nagygyűlését. Ez Uniónak is főcélja a szabadkőművesség leküzdése.

E nagygyűlésen a clevelandi püspök fog elnökölni. — Az Unió nagygyűlése impozansnak ígérkezik.

Ő szentsége mult csütörtökön, május 15-én Tárkányi Béla és Fraknoi Vilmos apátkanonok urakat magánkihallgatáson fogadta, kik ez alkalommal átnyújtották a Szt. István Társulat hódoló föliratát és Péterfilléreit, szóval is tolmácsolva a Társulat és különöse. az új gróf elnökök hódolatát. Ő szentsége meíg szavakkal válaszolt s szokottnál élénkebben tolmácsolta a magyar nemzet iránti rokonszenvét, azután pedig a Szent István Társulat védnökeire s általán minden tagjára apostoli áldását adta. A kihallgatás alatt Fraknoi a «Monumenta Vaticana Hungariae» munkálatainak folyamáról tett jelentést ő szentségének, a két megjelent kötetnek legelső példányát azonban a postaküldemény megkésése miatt nem nyujthatta át. A vatikáni levéltárban a munkálatok serényen folynak. P. Denille, a tudós osztrák dominicanus, a levéltár nem rég kinevezett allevéltárnoka, a legnagyobb buzgalmat fejt ki. Fraknoi ez alkalommal az 1821—6 években Magyarország területén szedett pápai tizedekről szóló, eddig ismeretlen hosszú jelentés nyomára jött, holott eddig ily okmányok csak a XIV. századból voltak ismeretesek.

Fm. Simor János bibornok herczegprimás ő emja az épülőfélben levő pesti kath. legénylet házára két ezer frtot adakozott.

A herczegprimás körlevelét a jószágfosztó olasz kormány ellen, mely lapunk mult számából nyomdai hiba folytán kimaradt, a következőkben ismertetjük: Az örök város és a pápai államok birtorlóinak szüntelen oda irányult merényletei, hogy a Szentszéknek a lelkiekre vonatkozó legszentebb jogait mindinkább megcsorbítsák, szólásra kényszerítették szentséges Atyánkat. A felszólalás legközelebbi oka a ker. hitterjesztés, a Propagandának élén álló congregatió kifosztása volt, melyben e hallatlan igazságtalanság szerzői mintegy vetélkedni látszanak a Jakobinusokkal, akik a mult század végén Rómába és a pápai birtokokba betörttek, s miután előbb Istent határozatilag tekintélyétől megfosztani iparkodtak, a benne való hit terjesztésének intézményét is eltörölték. Aki a Propagandát olasz vagy más nemzeti intézménynek nevezi, az a tudatlanokat ugyan megcsalja, de azok előtt, akik a dolgot ismerik, nevetség tárgya lesz. Ha létezik nemzetközi vagyis minden nemzet közös birtokát képező intézmény, ugy a szóban levő congregatió mindenesetre az, mert ennek tevékenysége az egész földkerekségre kiterjedő vagyona az adományozók szándéka és akarata szerint az egész kath. világ közös birtokát képezi. E congregatio a római pápának mintegy jobb keze, mert ennek segítségével oldja meg Istentől rendelt apostoli feladatának legfontosabb részét: a ker. hitnek terjesztését az egész földön. Aki tehát a pápaság természetéből kifolyó ezen intézményt megtámadja s megsemmisíteni törekszik, az magát a pápaságot támadja meg, s amennyire tőle függ, megdönteni akarja. Az olasz kormány, mint tudjuk, a szerzetesrendeket és congregatiókat, a betegeknek ápolásával foglalkozók kivételével, mind eltörölte s az így eltörölteknek házáit, azok felszereléseit, könyvtárait, összes világi birtokait, mint tulajdonos nélküli dolgokat a kincstárnak adta át. Ugyanezen törvény a parlamenttel oly törvényt hozatott, mely szerint a templomok, az egyházi intézmények, ugy szintén az egyházi akár phisikai, akár erkölcsi személyek ingatlan javakat sem nem birhatnak, sem nem szerezhhetnek. S miután a törvény már megvolt, a kormány első teendője volt közegeinek meghagyni, hogy az említett egyházi birtokosok összes vagyonaikat elárverezék vagy igazabban szólva, elkótyavetyéljék s az így nyert pénzt kezelés végett a közkincstárba tegyék, a templomoknak s egyházi intézmények- és személyeknek csak azon joguk hagyatott meg, hogy a kamatok kétharmadát a kincstárból fölvehetik, a harmadik harmad különféle illetekek és kezelési költségek czimén lehu- zatik. Ezen törvényt az olasz kormány a Propagandára is akarja alkalmazni, sőt tényleg alkalmazta is, amennyiben a congregatio némely javait már is eladatta. Mily érzülettel vannak ez intézet iránt az örök város hatalomvivői, az az 1874. jun. 23-án Nápoly-

ban elhunyt Savo Miklós praelatus végrendeletének végrehajtásánál derült ki leginkább. E férfiúnak apai öröksége nem volt, de egyházi javadalmának takarékosan kezelt jövedelméből s azon fizetéséből, melyet mint dél-amerikai delegátus huzott, 150,000 lírát gyűjtött össze — s ezen összeget végrendeletileg a Propagandának hagyta örökségül. A végrendelező nővére és két unokája a bíróság előtt megtámadta a végrendelet érvényességét, minek következtében az első forum azt érvénytelennek, a római pedig, a hová az ügy föllebbeztetett, oly megjegyzéssel érvényesnek nyilvánította, hogy a congregatio csak úgy veheti át az örökséget, ha erre a kormánytól engedélyt kér és kap. Az akkori kormány vagy tulajdonképen az igazságügyminiszter pedig, ki jelenleg a külügyeket vezeti, a congregatióknak az említett összeg csupán csak harmadrészenek elfogadására adott engedélyt, s ekként ez 100.000 lírával károsított meg. A szóban levő congregatióknak természetét, rendeltetését, teendőit — valamint a buzgóságot, ügyességet és szorgoskodást, a melylyel azokat teljesíti; ugyszintén a missziókban felmerülő szükségleteket, melyekről gondoskodnia kell — nemkülönben a kormánynak minden csinját-binját, melylyel a Propagandát teljesen tönkre tenni akarván, hatalmába kerítette, kifosztotta s működésében akadályozta és akadályozza; s végre a veszélyeket, melyekben e congregatio minduntalan forog, mindezeket igen világosan jelzi és előadja a bibornok-államtitkár a pápai követekhez intézett minapi levelében. Az ily szomorú tapasztaláson okulva, a szentséges Atya, hogy a hivek által a Propaganda céljaira szánt adományokat s jámbor alapítványokat biztosítsa és megakadályozza, nehogy ez új adományok ismét az olasz kormány ragadozó és ragados kezeibe kerüljenek, amint a kath. világ hívóinak eddigi könyöradományai kerültek, a szentséges Atya, mondom, úgy intézkedett, hogy a hiveknek új könyöradományaiból összegyűjtendő pénz Olaszországon kívül kezeltessék, s hogy e célból Európa, Ázsia, Amerika, Oceania és Afrika bizonyos helyein központi ügynökségek alakittassanak, a melyek a hiveknek a Propaganda céljaira szánt filléreit összegyűjtsék, megőrizzék, kezeljék és congregatio előjáróinak rendelkezése szerint a szándékolt célokra fölhasználják. A mi birodalmunkban a bécsi apostoli követség fogadja el és gyűjti a Propaganda céljaira felajánlott adományokat. A hiterjesztés congregatiójának mintegy fiókinvézetét képezi az amerikai collegium, a melyben Észak-Amerika egyházmegyéi számára neveltetnek és képeztetnek papnövendékek. A kifosztás törvénye ezen amerikai papnövendére is kiterjesztetett, mivel, mint a Rómában hatalmaskodók gondolják, a járulékos még a rablásra nézve is követi a földolgot. Ámde, mint tudjuk, az éjszak-amerikai Egyesült-Államok kormányának tiltakozása következtében, az olasz kormány jobbnak látta a fentebbi szabályt ez esetre nem alkalmazni s szándékától szépen elállani. Aki a mondottakat jól megfontolja, az nem fog csodálkozni azon, hogy az örökváros és az egyházi állam bitorlóinak ezen új és nagy merényletére az egész katolikus világ teljes méltatlankodással fölajdul és tiltakozik azon legnemesebb egyesület kifosztása ellen, a mely sem eredete — sem rendeltetése — sem alapítványai és fentartására nézve nem olasz, hanem az egész katolikus világgal közös s azért igazán kath. intézmény, amely mig egyrészt a barbár népek között Krisztus vallását terjeszti és előmozdítja; addig másrészt ugyanazon népek között a polgárosodást, a műveltséget és az igaz szabadságot is megalapítja és előmozdítja. Bizonyára nincs katolikus, aki ezen rablást nem kárhoztatja, ellene nem tiltakozik s teljes szívéből nem kívánja, hogy az, aki a bőlceket oktalanságon éri, a gonoszok szándékát meghiusítsa.

A Jézus-társaság új generalisa. P. Beckx, a Jézus-társaság rendfőnöke nagyon előre haladt kora miatt lemondott hivataláról. Most életének 90 évében van. Már a múlt évben választott a Jézus-társaság egyetemes congregatiója az agg generalis javaslatára és a pápa jóváhagyásával helyettesít, vicariust utódlási joggal, Anderledy Antal atya személyében. Ez utóbbi lón tehát most a J. T. főnöke. Anderledy atya Svájcban, a vallis canton Brieg helységében, német szülőktől született 1819. jun. 3-án. Tizenkilenc éves korában a Jézus-társaságba lépett és a bőlceletet s hittudományt Rómában s Freiburgban hallgatta; az 1847-diki catastropha, a mely a Jézus-társaságot Svájcba kiűzte, de a fölforgató forradalmároknak menhelyet nyitott, Freiburgban találta őt; de Piemontból is, hová menekült, 1848-ban távoznia kellett a jezsuiták kiűzése miatt. Azért az éjszak-amerikai Egyesült-Államokban keresett s talált menedéket több társával együtt, hol Anderledy atya plébánosként működött Green-Bai-ban. Azalatt Németországban szabad lett a jezsuitáknak is letelepedhetni, mire 1851-ben oda ment s két évig missziókban működött; majd 1853-ban a kölni rendház rectora lón, utóbb a pederborni, 1859-ben provincialissá lett, 1865-ben Mária-Lachban a hiterkölcstan tanára. 1869-ben ugyanott rector, 1870-ben Beckx rendfőnök segéde Rómában, 1883-ban annak helynöke és most utódja lett.

EGYLETEK.

A műemlékek országos bizottsága e hó 20-án ülést tartott, melyen több kisebb fontosságú folyó ügy elintézése után bemutatták a homoród-szent-mártoni és a gelencei templom falképeiről Huszka József rajztanár által készített színes másolatokat, melyeket a bizottság ez igen érdekes falfestményekről rajztára számára vétetett. Ezután tárgyalás alá került az ó-budai római castrumban megkezdett ásatások folytatása. Torma Károly ez ásatások vezetője, kijelentette, hogy az ásatást e hó 26-án újból megkezdte és különös gondot fordítand arra, hogy a római vízvezetéknek O-Buda városában levő végső pillérét felkeresse, mert ennek feltalálása valószínűleg meghatározza azt az irányt, melyben Fehéregyház maradványai keresendők. Ennek tudomásul vétele kapcsán elhatározott, hogy a római vízvezetéknek pontos nivellálása elkészíttessék. Az ülésben szóba hozatván, hogy a tiza-zugi régészeti társulat szerény anyagi viszonyok mellett a tudományra nézve igen érdekes régészeti muzeumban helyezze el, a bizottság elhatározta, hogy fel fogja kérni a közoktatásügyi minisztert e társulat segélyezésére.

A természettudományi társulat mult szerdai ülésén dr. Hlosvay Lajos tartott felolvasást «a tudományos chemia állapotáról külföldön és hazánkban.» Az értekező két évet töltött Német- és Franciaországokban chemiai tanulmányokvégelt; előadta tapasztalatait s hazai viszonyainkat fejtegetve, kiemelte, hogy mig a chemiai ismeretek terjesztése körül nincs kívánni való, kevés történik a chemia fejlesztése érdekében. Ennek főoka a közönség csekély érdeklődése mellett a hasznavehető irodalom hiánya s ezért a felolvasó szükségesnek találja, hogy terjedelmesebb tan- és kézi könyvek készüljenek. A felolvasó ülést választmányi ülés követte. Ezen mindenekelőtt az idei nyílt pályázatok ügyét döntötték el s a beérkezett öt tervezet közül hármát elfogadtak: dr. Gruber Lajost a vertikális irány ingadozásainak kísérleti tanulmányozásával, Hlosvai Lajost a torjai barlang levegőjének megvizsgálásával, Hegyfok Kabos kun-szent-mártoni segédlelkész «A május havi meteorologiai viszonyok hazánkban» czimű munka elkészítésével bízták meg. A titkár bemutatta a könyvkiadó vállalatban éppen megjelent újabb kötetet; ez «Az ember származása» Darwintól; már a legközelebbi napokban szétküldik. A könyvkiadó vállalat új ciklusára eddig 855 aláíró jelentkezett. A társulat alapítói közé újabban Somssich Pál és Farkasdi Sörös Lujza fővárosi tanítónő száz-száz frttal, dr. Schwartz Ottó selmeczbányai tanár 600 frttal léptek be; rendes tagot harmincznégyet vettek föl s e társulat tagjainak száma ezzel 5762-re emelkedett.

A kath. legényegylet épülő házának alapkövetétele nagy ünnepélyességgel 22-én délelőtt történt.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Gelléri Mórtól «az új ipartörvény magyarázata» jelent meg. A szakavatott tollból eredő értekezés ára 50 kr.

Rakodczay Pál felkéri «a színészet rendszere» czimű művére előfizető-gyűjtőket, sziveskedjenek gyűjtésük eredményét még e hóban akár szerzőhöz, akár Nágel Ottó budapesti könyvkereskedésébe küldeni, mert a könyv nem junius 15-én, hanem 1-jén; továbbá nem 15, hanem 20 ivnyi terjedelemben fog megjelenni (de ára 1 frt 20 kr. marad.)

A Petőfi-társaság vasárnapi ülésén Reviczky Gyula olvasta fel egy szép költeményét. — Sikor Margit, a Jó könyvek pályázatának nyertese «Mire jó a hetedik szentség» czimű jóízű rajzával sok tapsot aratott. — Ábrányi Emil szép Don-Juan fordítása elragadta a közönséget.

Sziklay Jánostól a magyar népszinmű története jelent meg. Egy nagyobb munka első része ez csupán, mely nem is a népszinmű történetéről, de annak csiráiról szól, még mielőtt népszinművé fejlődött volna. A jelenlegi népszinmű sablonszerű alakjait meg lehetős messze viszi vissza. A zsidó, a tót, az iskolamester és a cigány voltak minden időben népies darabok legsűrűbb szereplői.

M Ű V É S Z E T.

Meissonnier műveiből rendeztek legközelebb kiállítást Párisban. Van köztük egy újabb kép, mely nagy feltűnést keltett: allegorikus csoportozatban ábrázolja azokat, kik Páris védelmében estek el, köztük Regnault Henrit is.

Berlinben a királyi művészi akadémia tanácsa elhatározta, hogy a nagy kiállításokon egy harmadik kitüntetést is fog osztogatni «a dicséretes megemlékezés» kitüntetését. Párisban a «mention honorable»-t már rég osztogatják.

Ebert képei, különösen a naiv gyermekeket ábrázoló genreben. Bécsben újabban feltűnést keltenek.

Z E N E.

Bartalus Istvántól. A «zeneköltészet elemei és műformái czimű» zeneköltészeti tankönyv jelent meg, mely két főrésze oszlik. A művészetek egymás közti viszonyát röviden kifejtő bevezető

tés után az elemi rész tüzetesen foglalkozik a metrika, rhytmika és melodika elméletével, szabályaival, míg a második rész az összes zenei műfajokat egyenként tárgyalja, a népdaltól kezdve egészen a miséig. A szövegbe nyomott példák világítják meg mindkét részben az elméletet. A művet a közoktatásügyi miniszterium adta ki; ára harmadfél forint.

Pauli Rikárd és Rausch Károly tanítványainak hangversenyén különösen kitűntették magukat D'Oliva kisasszony, Jancsovics Margit kisasszony, Berndt Mariska, Lippert Teréz. A műsor Wágner, Mendelson, Chopin és Liszt szerzeményeiből állt.

Goldmark Merlinje a legközelebbi sasonban fog előadni a bécsi burgszínházban, a női főszerepet Turolla kisasszony fogja énekelni.

«**Hiób**» bibliai operát adták sikerrel a brüsszeli zenekonzervatóriumban. Szerzője Chiramonte zenetanár.

A hamburgi nagy északnémet zeneünnepély június 5-én és 6-án lesz. Az énekkar körülbelül 1000, a zenekar körülbelül 180 személyből fog állani.

A nemzeti dalkör dal és táncestélye élvezetes tavaszi mulatság volt. A Klemens terme egészen megtelt. Nagy tetszést aratott a karmester: ifj. Szotyori Nagy Károly «Király-himnusz»-a, melyet a Komócsy József költeményére szerzett. Az egylet mind a két szerzőt babérkoszorúval tisztelte meg. Hubay Jenő «Bucsuja»-ja, Zimay László dalai s a Huber Károly «magyar királyi induló»-ja is igen tetszettek a dalkör szabatos előadásában. A táncban vagy hatvan pár vett részt s számos fiatal asszony és lány vidámsága tette kedvessé a mulatságot.

Eredeti operette-et mutattak be a ferencvárosi társaskörben. Címe: «A tanácsos ur menyasszonya.» Szövegét Éder Pál írta, zenéjét Sztojanovits Jenő orvosnövendék. Mint műkedvelői munkáról, elismeréssel lehet róla szólani.

S Z I N H Á Z.

Nemzeti színház. *Don Juánban* bucsuzott el Wiltné a budapesti közönségtől. A gyönyörű zenemű nagy hatást keltett. Wiltnét mindjárt az első felvonás nagy áriája után gyönyörű koszorúval lepték meg és tiszter hívták ki. Valóban Wiltné iránt közönség még alig volt hálásabb, mint a mienk.

N Ő V I L Á G.

A divatról. Melyik az uralkodó szín? Ez most a nagy és kétségen kívül fontos kérdés, mely az előrehaladt évad daczára sincs még véglegesen eldöntve. Más években ilyenkor már rég el volt döntve az uralkodó szín kérdése, de ma még mindig két nuanceszal találkozunk. Láttunk pl. világoskék és sötétbarna selyem szoknyát, mely fölött a tunique gyapjuszövetből volt drapirozva és a mely lehetőleg elütött a szoknyától. Egy másik zöldes-szürke alapon tarka virágcsokrokat láttunk, melyek mint gobelin hatottak. Diszítve volt sötétbarna bársony és világoskék atlasz szalagokkal. A corsage sötétbarna bársonyból való volt. A capot-kalap zöldes szürke finom angol szalmafonadékból sötétbarna és arany csipkével és kívül jobb felé ugyanoly virág, a milyen a tunique-n van. — Az egész finom gyapjuszövetek tarka virág-csokrokkal nagyon divatosak és különösen *fiatalabb* leányok viselik. Élénken emlékeztetnek az előbbi, — ha jól emlékszünk — chalisruhákra, de ezeknél még kecsesebbek és finomságok folytán könnyebbek. A finom szövet majdnem átlátszó és nagyon óvatosan kell vele bánni és legcélszerűbb színes selyemmel bélelni. — Az új battistek, melyek különböző színű alapokon kis sötét dessineket mutatnak, igen csinosak utazó- vagy fürdő toillettekre. Diszítik szélesen himzett csipkével. A hozzávaló kalapok szintén csipkével vannak diszítve. Meglehetősen hosszú (1½ méter) csipke a felső végen felbodorított és a kalapfő közepére varratik. A varrás helyét színes bársonycsokor fődheti. Ernyő, keztyű és harisnyák, gyakran a zsebkendők is a toilettehez megfelelően választatnak, úgy, hogy még mindig arra törekeshnek, hogy a toilette lehetőleg egyöntetű benyomást gyakoroljon. — Igen kedvelteké látszanak válni homokszínű selyemszövetek, foulardok, surrah és glacé. A nyári ruhák szoknyái számos keskeny ruschsel diszítik.

I P A R É S K E R E S K E D E L E M.

A régi kibocsátású állam- és bankjegyek becserélése. Az új 50-forintos államjegyek kibocsátása alkalmával röviden ismételjük a valamennyi régi keleti állam- és bankjegyek becserelésére vonatkozó határozatokat. Az 1-forintos államjegyeket 1884. szept. 30-ig csakis a budapesti és bécsi központi pénztáraknál fogadják el fizetesképen; a többi állami pénztárnál és hivatalban csak kicserelésre fogadják el azokat. 1884. évi október 1-től 1886. évi december 31-ig valamennyi állami pénztárnál csak kicserelésre fogadják el. 1887. január elsejétől a kicserélést csak a közös pénzügyminiszteriumhoz intézett bélyeggel ellátott folyamodvány alapján engedik meg. 1888. évi június 30-ika után értéktelenné válnak. Az 5 forintos államjegyek 1885. december 31-ig valamennyi állampénztárnál csakis kicserelésre fogadtatnak el. 1886.

január 1-től kezdve 1887. december 31-ig a kicserelés csak a közös pénzügyminiszteriumhoz intézendő bélyeges folyamodvány alapján engedtetik meg. 1887. december 31-ike után teljesen érvénytelenek lesznek. Az 50 forintos államjegyek 1885. május 31-ig fizetesképen általában elfogadtatnak. 1885. június 1-től 1886. május 31-ig fizetesképen csak a budapesti és bécsi központi állampénztáraknál fogadtatnak el, a többi pénztáraknál és hivataloknál csak kicserelésre. 1886. június 1-től 1888. május 31-ig valamennyi állampénztár csak kicserelésre fogadja el azokat, 1888. június 1-től 1889. május 31-ig a kicserelés csak a közös pénzügyminiszteriumhoz intézett bélyeges folyamodvány alapján történhetik. 1889. évi május 31-ke után teljesen érvénytelenek lesznek. A 10, 100 és 1000 forintos bankjegyek az osztrák-magyar bank budapesti és bécsi főintézeténél valamint a fiók-intézeteknél már csak írásbeli kérvény alapján fogadtatnak el kicserelésre és pedig: a 10 forintos bankjegyek 1887. decz. 31-ig, a 100 forintos bankjegyek 1888. évi október 31-ig, az 1000 forintos bankjegyek 1889. augusztus 31-ig. E határidők után a bank nem tartozik többé a nevezett bankjegyeket beváltani vagy kicserélni.

— **Assicurazioni Generali.** 1884. április hóban az életbiztosítási osztálynál 412 ajánlat 1.107.301 frt 55 krnyi blztosítási összeg erejéig nyújtott be és 331 kötvény 950.991 frt 55 kr biztosítási összegre állított ki. F. é. jan. 1-je óta 1744 ajánlat 5.252.107 frt 10 krnyi biztosítási összeg erejéig nyújtott be és 1470 kötvény 4.380.691 frt 10 kr. biztosítási összegre állított ki, a mult évben kiállított 4.609.635 frt 64 kr. biztosítási összegre szóló 1386 kötvény ellenében 1884. január elseje óta bejelentett károk összege 419.812 frt 19 kr rug. Az életbiztosítási osztály kimutatott biztosítási állománya 1883. december hó 31-én 77.246.710 frt 04 kr. tőkét 202.955 frt 88 kr. járadékot tett ki 39105 kötvényre, a mire készpénztartalékban 17.199.580 frt 51 kr. volt tartva. Az 1884 évben kifizetett károk az életbiztosítási osztály részéről 1.149.501 frt 74 krt tettek ki s az összes ágazatoknál a társulat alapítása óta (1731) az évenkénti kimutatások szerint fizetett károk 169 mil-785,752 frt 38 krt tesznek ki.

VEG YESEK.

KÉPEINKHEZ.

Az idomítás.

Lapunk mult számában közöltük az amerikai lóidomítás egyes mozzanatait, mai számunkban más mozzanatokban mutatjuk be, mint idomítják az amerikai lovakat kitünő versenyzökké.

Hajtóvadászat.

Vadászebeket ábrázol képünk, a mint Hyppolita dicsereteire méltón, zilált öszhangba olvadó hangokkal lihegve sietnek felverni az erdők vadjait a vadászok gyönyörére.

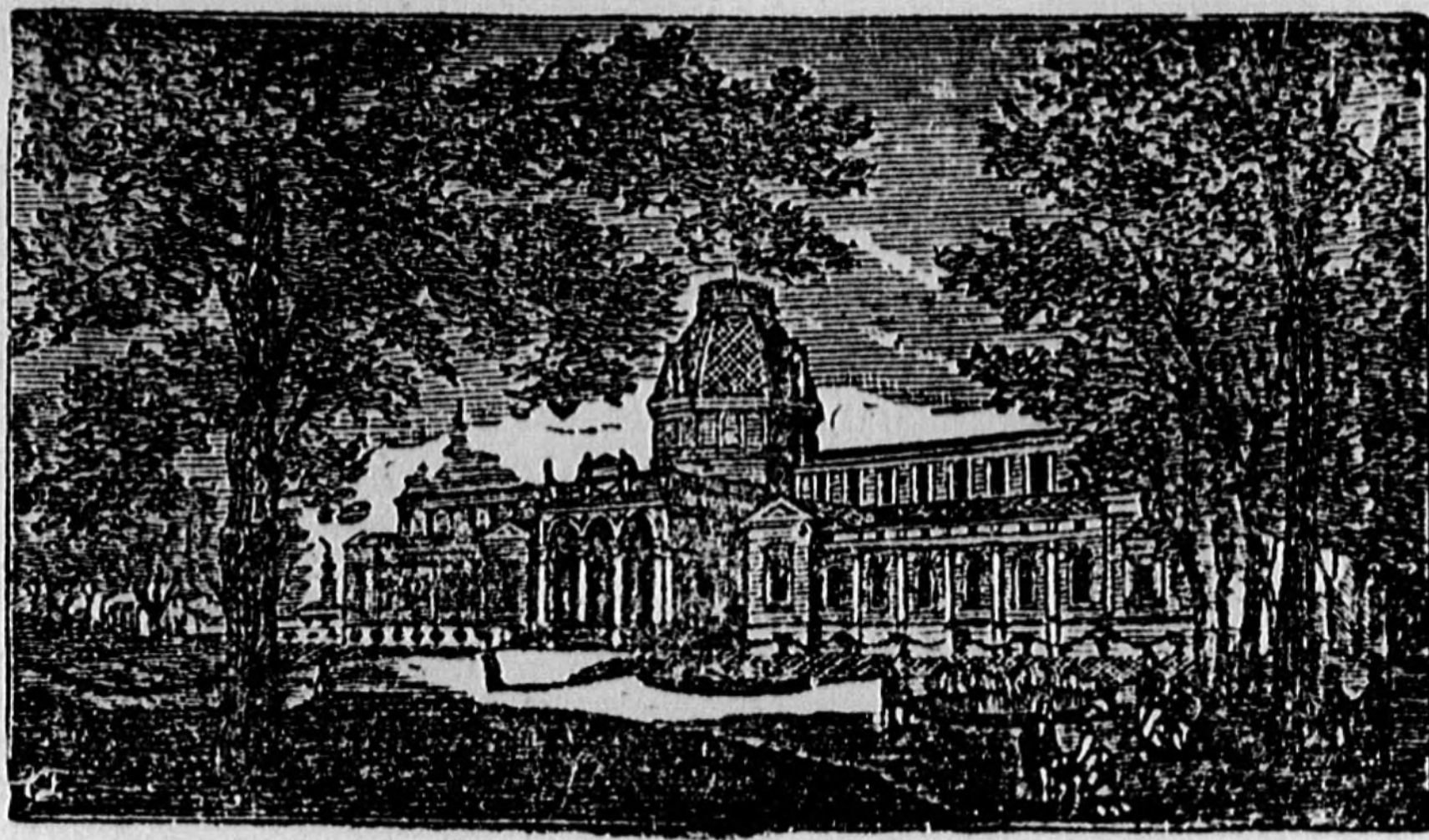
A kir. József-műegyetem rektorául Kriesch János tanárt választották meg.

A kiállítási műcsarnok, melynek építését a napokban kezdték meg, 1151 □ méternyi területet foglal el. Ebből 165.72 négysz. méter felülvilágított helyiségekre esik; a többi helyiségeknek oldalvilágításuk van. A kiállítási termeken kívül lesz benne előcsarnok s két lakó szoba az örök számára, a szükséges mellékhelyiségekkel. A földszinti padozat 2.15 méter magasságban fekszik a Stefánia-ut járdaszíne fölött. Az épület magassága a középrészben a főpárkány éleig 12.95 méter, a szárnyaknál pedig 9.06 méter a Stefánia-ut járdaszínétől. Külső homlokzata nyers téglából készül s színes majolikával lesz diszítve. A középhomlokzat két oldalán fönt a festészet és szobrászat szobor csoportjai lesznek elhelyezve. Belsejében az egész épületnek vastartók közötti hullámos tűzmentes lemezfedéme lesz. A belső diszítési részletek gipszből készülnek, a kiállítási helyiség padozata pedig háromszínű cémentlapokból lesz előállítva. Az épületnek mind a két főhomlokzata egyenlő s a Stefánia-uttól 15 méternyire a királypavillon előtt épül. Az előirányzott összköltség 102.600 frt. A műcsarnoknak a f. év december 31-ig kell elkészülnie.

A vörös frakk veszedelme. A bécsi stutzer-világ nem akar meghódolni a Párisban jelenleg divatozó vörös frakknak és testületileg elhatározta, hogy báli öltönyül aranygombos császárkék frakkot, galambszürke nadrágot, fehér mellényt és hasonló gallért fog viselni. Eme módosítással főleg a gyászos színezetű fekete öltözéket akarták háttérbe szorítani.

MARGITSZIGETI GYÓGYFÜRDŐ

BUDAPEST főváros közvetlen közelében

BUDAPEST főváros közvetlen közelében

35° R meleg artézi forrás, porcellán-, márvány-, kád- és kőfürdők zuhanykészülékkel, nagyszerű kert, 300 teljes kényelemmel berendezett szoba, társalgási terem, kül- és belső udvarok, naponta zene.

Kóralakok, melyek ellen a MARGITSZIGETI hévvezeték kedvező eredménnyel használtatott: Kőszvény, az ízületek, izmok, csontbántalmak, ideghüvely, idült eszűza. A csúsz, kőszvény, erőművi behatások, typhus után fellépő hűdés.

Budapest. A MARGITSZIGETI FELÜGYELŐSÉG.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

a „Magyar Pénzügy”

közgazdasági-, ipar- és közlekedéstudományi hetilap

IV. évfolyamára.

Általános Sorsolási Értesítő melléklettel

együttes előfizetési ára

Félévre 5 frt., Negyedévre 2 frt 50 kr.

Ez egyetlen magyar közgazdasági szaklapot olvasóink különös figyelmébe és pártfogásába ajánljuk.

A «MAGYAR PÉNZÜGY»-ben az olvasó folyton talál közleményeket a közgazdaság minden ágából, azaz tartalmaz pénzügyi, közlekedési, biztosítási, földművelési, borászati, ipari, kereskedelmi stb. közleményeket, mind a leghivatottabb és az ezekkel szakszerűen és kiválóan foglalkozó íróktól.

A «MAGYAR PÉNZÜGY» 1884. január 1-én IV-ik évfolyamába lépett és megjelen hetenként csütörtökön legalább 1 1/2—2 ivnyi terjedelemben csinos kiállításban és minden fontosabb huzás után «ÁLTALÁNOS SORSOLÁSI ÉRTESSÍTŐ» rendes mellékletet ad.

NYARALÓKBA, FÜRDŐKBE.

Utazóknak és turistáknak kézi és nagy kofferok 3—35.—, kézi-táskák 3—20.—, vállra függeszhető táskák 4—10.—

Berendezett utatáska 18—60.— Praktikusan összeállított tárgyakkal berendezett uti-tékeres 6.— Borotválkozó-készlet összeállítva John Heifford borotvával 7.— Uti ivó pohár 40 kr.—1.50, frottírozó keztörlő 40 kr.— drót hajkefe 1.— Kulacsok 1—5.— Pinczetek 3, 5, 8 üveggel 9—13.50 Botszék 4—10.— Kanócsos gyufatartó 85 kr.— Távcső 7.— Mészslátó sétabotokra alkalmazható 3.20. Erős zsebke 1—2.— Vízmentes esőköpeny mindkét oldalán hordható 10, 12, 14.— Özbőrrel bevont lószőr ülő- vagy fejpárna 6.20.— Tyúkszem-karika doboz 24—30 kr. Utiszappan dobozban 20 kr. Biztonsági revolverek belőve 25 tölténnyel 5, 6, 7.— Kis formájú erős lövésű Bulldogg-revolver 9, 10, 11.— Revolver-fegyver 55.— Életmentő zseb-boxer 1.— Pontosan járó remontoir nickl zsebóra 10.— Fali inga-óra 4.50. Lapos zseb-napóra 1.— Időmutató házikó két alakal és thermometerrel 1.0 Thermometerek 60 kr.—2.50. Plaid-szíjjak 85 kr.—2.5

Sport-cikkek. Angol díszlő-35.— Angol bőr-kantár 2.65—4.— Kettős szárral 5—8.50. Martingal 3.50—4.— Kengyel-szija 2.50, 3.50. Kengyelvasak 1.60—3.50. Nyereg-letőkötő 2.40—7.— Izzasztó 2.75—6.— Fehér mosható izzasztó 4.50. Zabla 1.80—3.50. Trenzlí 50 kr.—1.50. Felcsatolható sarkantyú 2.— Lovagló-gamasznik bőrből és vízmentes vászonnál 4.50—7.50. Lovagló- és kocsizó-köpenyek 14—20.— Nyereg-szappan doboza 85 kr. Pegeot lószörnnyíró olló 5.— Rugany lólábseb-mentő 2.— Kocsibőr- és szerszám-puhító kenőcs 50 kr.—1.— Nubian blaking bőrlakk 90 kr. Öz-bőr kocsiszításhoz 1.— Ezüst-, réz- és más érc-tisztító por 25—50 kr.

Vadászat és halászat összes kellékkel. Halászó-bot 1.25—15.— Kész zsinór 20 kr.—2.— Mesterséges legyek horoggal 12 drb 80 kr.

Mulattatásul. FLOBERT-fegyver durranás nélküli, társaságoknak és céllovászat betanulásához 7, 10, 11, 16, 24.— Flobert-pisztoly 6—15.— Vas céltábla kiugró bohóccsal és mozsárral 8—9.— Mozsár nélkül 3—6.— Csinos nickl légpisztoly 7.50, ehhez fa céltábla 75 kr. Kuglizó-egyleteknek és vendéglősöknek keményfa bábuk 2.50. Lignum sanctum golyók nagyság szerint 1.50—3.50. Színes lampionok kerti ünnepélyekhez 20—40 kr. Croquet játék 10—20.— Új angol Lawn Tennis társas-játék 29.— Karikajáték 12 pár 1.80. Színes gummi-labdák 15 kr.—1.50. Papír léggömbök 50 kr.—2.—

UJ! Ariston kertben az ifjúságot és felnőtteket mulattató 6 zenedarabban 24.— Zenedarab külön 75 kr. Accordeon tremolo concert-harmonika 7—10.— Szájharmonika csengetyű-kisérettel 1.50. Háromkerékű tartós Velociped fiúknak 10, 12, 15 —

Mászó-kötél 5.80—8.80. Trapez rúddal 7.50. Trapez karikákkal 8.50. Gyermekek-hinta 5.50—9.— Teljes tornakészlet iskolával és árukkal 15.— Tornagolyók kilója 30 kr. Tornacipők 1.30. Uzó-öv 8—10.— Két vívókészlet 23.50. Athleta-bot súlyos 2.50, bórrel bevonva 5.— Athleta box-keztörlő 2 pár 8.— Athleta czéllövő nagy ívnyilak 2, 3, 5.—

Tornaszerek. Mészslátó sétabotokra alkalmazható 3.20. Erős zsebke 1—2.— Vízmentes esőköpeny mindkét oldalán hordható 10, 12, 14.— Özbőrrel bevont lószőr ülő- vagy fejpárna 6.20.— Tyúkszem-karika doboz 24—30 kr. Utiszappan dobozban 20 kr. Biztonsági revolverek belőve 25 tölténnyel 5, 6, 7.— Kis formájú erős lövésű Bulldogg-revolver 9, 10, 11.— Revolver-fegyver 55.— Életmentő zseb-boxer 1.— Pontosan járó remontoir nickl zsebóra 10.— Fali inga-óra 4.50. Lapos zseb-napóra 1.— Időmutató házikó két alakal és thermometerrel 1.0 Thermometerek 60 kr.—2.50. Plaid-szíjjak 85 kr.—2.5

Dohányzóknak vas dohánypipa

gögep fogas hajtókerékkel 18.— Dohánytartó, melyben a dohány nyirkosan marad 4.50. Dohánykas szitával 2.50. Automat iga-rettakészítő és dohánytartó szelencze, a fedél beryé-éve kész cigarettát nyerünk 2.— Houllon cigarettana-oir, szop- kával a követk. 3 — — — — — vastagságban 1.0 a 50 kr., ah z to o 50 kr. Stra-sburgi szára on szívó fa-pipa 1, 1.50. Hibátlan tajtek makro-pipa ezüst-kupakkal 8.— Közlegeknek tartós réz-oldalú kihirdo cs dob 15.— Postatáska két kulcsal 8—10.50 Postástrombita 1.85.

Nyáralókba. Az egészség fenntartásához szodavíz-készítő, tiszta üdítő szodavízet nyerünk egyszerű bánásmóddal, 2 4 6 8 10 messze- 7, 10, 12, 14.50, 17 — lyes

Legjobb szoda és borkó csomagja 2 — Viz-szűrők az egészségtelen víz tisztításához 2.50, 3—5.— Fagylalt-gépek receptekkel 3 6 12 adagra kétféle fagylalt- 7.50 11.50 16.50 nak 15—21 — Vajkésztő vas hajtókerékkel 4.50, 6.50. Vaj- és sajt tányérok üveg fedővel 1—6.— Sodrony ételborító legyek ellen 50 kr.—1.80. Kis borsőrő ebédő-asztalra 1.20. Kerti gyertyatartó 1—3.— Japáni kerti nap-nyók 1.— Comfort kávé-gép, legjobbnak elismert, 1—10 csészére 5.60—12.80. Angoi asztali evőeszközök. Vas mángorló nagy hajtókerékkel, szabályozható rugókkal 50.— Családi mérleg 10 kilóig 6.— Kézi palaczk-dugaszó 1.40. Hidraulikus hordószád italok megromlása ellen 1.— Biztonsági borlehuző gummicsövek 2.70, 3.50. Önműködő dugaszhuző 80 kr.—3.— Szobapadló-fénymáz doboz 70 kr. Ragasztószert üveg és porcellánhoz 85 kr. Piége perpetuelle, egérfogó több egerekre 70 kr. Jótállás melletti fogkefék 35—70 kr. Virágasztalok 7—15.— Virágharmonikusító 40 kr. Kézi virágfeskendők 1.20—3.— Kerti fecskendők 14—21.— Ftúgő hintaágy 2.70, 4.50, 6.50, egész nagy széjjelfeszítő léccel 14.—

Anyáknak önműködő szoptató-üveg 1.50. Ismert angol foggyón y 3.— Allövet- és anyaméh-fecskendő 1.80—4.— Rechaud gyorsforraló-lámpa 1.80—2.20. Serpenyő 1.— Erős gyermek-kocsi 7.50—14.— UJ gyermekbölcső-kocsi 14.— Törhetlen lavoír gyermekeknek 1.50—2.—

Próba-megrendeléshez 721 ábrás árjegyzéket mellékel, meg nem felelő tárgyakat visszavesz KERTÉSZ TÓDOR Budapest, Dorottya-utca 1-ső szám.

Morvay és Mérei nyomása Budapest, váczi-körut 17.

Advertisement for 'Szemle' magazine, listing subscription rates and various articles. Includes text like 'A Szemle olvasóinak az alább felsorolt munkákat tetemesen le-szállított áron küldhetjük meg: Közgazdaságunk és Kereskedelmünk 1882-ben.' and 'Zachár Pénzügyi Tárcza-Naptára 1884-re.' It also features a small illustration of a horse and rider.